

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

TECHNISCH RAPPORT MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS

BOVENSECTORAAL THEMAONDERZOEK 16 MAANDEN
CORONACRISIS

September 2021

1 Inhoud

1	Inhoud	2
2	Inleiding	4
3	Onderzoeksvragen	5
3.1	Centrale vraag	5
3.2	Deelvragen studentniveau:	5
3.3	Deelvragen opleidingsniveau:	5
3.4	Deelvragen bestuursniveau.....	6
4	Onderzoeksopzet	7
4.1	Methodes	7
4.1.1	<i>Onderzoeksopzet algemeen</i>	7
4.1.2	<i>Instrumenten en databronnen</i>	7
4.1.3	<i>Steekproeftrekking en representativiteit gerealiseerde steekproef</i>	8
4.2	Representativiteit van de steekproef	8
4.3	Analyse	9
4.3.1	<i>Beschrijvende analyses</i>	9
4.3.2	<i>Schaalconstructies</i>	10
4.3.3	<i>Uitsplitsingen naar kenmerken van de populatie</i>	10
4.3.4	<i>Verschillen tussen vóór corona en nu in de studentvragenlijst</i>	10
4.3.5	<i>Rapportage significante resultaten</i>	10
4.3.6	<i>Analyse van de antwoorden op de open vragen</i>	11
5	Resultaten studentniveau	12
5.1	Veranderingen in welbevinden en sociaal emotionele ontwikkeling (persoonsvorming) sinds het begin van de Covid19-crisis in maart 2020	12
5.2	Veranderingen in opleidingsprestaties (kwalificatie) als gevolg van de coronacrisis sinds maart 2020.....	15
5.3	Veranderingen in doorstroomkansen (allocatie) als gevolg van de Covid19-crisis sinds maart 2020	18
5.4	Maatregelen die de opleiding volgens de studenten heeft genomen sinds maart 2020 om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij hun onderwijsbehoeften en ontwikkeling	21
5.5	Rapportcijfer.....	26
6	Resultaten opleidingsniveau	28
6.1	Zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte	28
6.1.1	<i>In hoeverre heeft de opleiding (directie en docenten) zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte?</i>	28
6.1.2	<i>Hoe heeft de opleiding zicht gekregen op de gevolgen voor de ontwikkeling van studenten en hoe zien die gevolgen eruit?</i>	29
6.2	Maatregelen die opleidingen nemen om de kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming van studenten ten tijde van de coronacrisis te waarborgen, aanvullend beleid voor specifieke groepen, hoe dat beleid eruitziet en waarom opleidingen juist deze maatregelen nemen	42

6.2.1	<i>Welke maatregelen nemen opleidingen om de kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming van studenten ten tijde van de coronacrisis te waarborgen, in hoeverre is sprake van aanvullend beleid voor specifieke groepen, hoe ziet dat beleid er uit en waarom nemen opleidingen juist deze maatregelen? .....</i>	42
6.2.2	<i>In hoeverre is er sinds de start van de coronacrisis aandacht voor extra ondersteuning van (groepen) studenten, voor welke groepen geldt dit en welke effecten verwachten opleidingen hiervan? .....</i>	46
6.2.3	<i>Welke aanpassingen zijn er gedaan in het onderwijsaanbod en in het geven van de lessen en welke effecten verwachten opleidingen hiervan?48</i>	
6.3	Doorwerken van de sturing door het bestuur op de maatregelen op opleidingsniveau	53
6.3.1	<i>In hoeverre werkt de sturing door het bestuur op de maatregelen door op opleidingsniveau?.....</i>	53
6.3.2	<i>Welke kaders/afspraken zijn er vanuit bestuur gemaakt? .....</i>	53
6.3.3	<i>Hoe heeft bestuur zicht op de uitvoering?.....</i>	54
6.4	Aanvullende middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs die de opleiding nodig heeft	55
6.5	Maatregelen om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij de ontwikkeling en onderwijsbehoeften van studenten	56
6.6	Invloed van de gevolgen van de coronacrisis op het welbevinden van docenten en effecten op hun werk.....	56
7	Resultaten bestuursniveau	58
7.1	Zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte	58
7.2	Maatregelen die besturen nemen in het kader van kwalificatie (inclusief toeleiding arbeidsmarkt), allocatie, socialisatie en persoonsvorming, zodat het onderwijs aansluit bij de onderwijsbehoefte van studenten en zij zich optimaal kunnen ontwikkelen (cognitief, sociaal emotioneel, welbevinden)	60
7.3	Sturing op de uitvoering van de maatregelen.....	62
7.4	Wat besturen nodig hebben - binnen en buiten het kader van het Nationaal Programma Onderwijs - om de uitvoering van de maatregelen voldoende uit te voeren	62
7.5	Invloed van de gevolgen van de Covid19-crisis op het welbevinden van docenten en de effecten hiervan op hun werk volgens besturen	64
8	Addendum I.....	66
8.1	Tabellen behorende bij de figuren uit hoofdstuk 7.....	66
9	Addendum II	70
9.1	Tabellen factsheet en webteksten	70
10	Addendum III.....	72
10.1	Studentniveau.....	72
10.2	Opleidingsniveau	74
10.3	Bestuursniveau	79
11	Addendum IV.....	83
11.1	Studentniveau.....	83
11.2	Opleidingsniveau	86
11.3	Bestuursniveau	97

2 Inleiding

Dit is het technisch rapport dat ten grondslag ligt aan de factsheet 16 maanden Corona en het onderwijs in het mbo. In dit rapport staat de verantwoording over het eigen onderzoek.

Aan dit rapport zijn vier addenda toegevoegd. Addendum 1 bevat de tabellen behorende bij de figuren die in het technisch rapport zijn opgenomen in hoofdstuk 7. Addendum 2 bevat de achterliggende tabellen van een aantal figuren die opgenomen zijn in de factsheet mbo en de webteksten mbo van dit onderzoek. Addendum 3 bevat de frequentietabellen van de open vragen, waarvan de resultaten in het technisch rapport beschreven zijn in tekstuele vorm. Deze tabellen zijn geordend per specifiek niveau (student, opleiding en bestuur). In addendum 4 zijn de tabellen van alle overige vragen te vinden die gesteld zijn om mbo specifieke thema's te onderzoeken. Ze staan los van de centrale, bovensectorale onderzoeksvragen (zie hoofdstuk 3 voor deze onderzoeksvragen).

3 Onderzoeksvragen

In dit technisch rapport staan de volgende onderzoeksvragen centraal. Deze vragen zijn bovensectoraal vastgesteld en waar nodig gespecificeerd voor de sector mbo.

3.1 Centrale vraag

Wat zijn de gevolgen van de coronacrisis op verschillende aspecten van de kwaliteit van het onderwijs, welke gevolgen heeft dat voor de kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming van studenten/studenten en wat doen besturen en opleidingen om negatieve gevolgen te herstellen en positieve te behouden?

3.2 Deelvragen studentniveau:

1. In hoeverre is volgens de studenten sprake van veranderingen in hun welbevinden en sociaal emotionele ontwikkeling (persoonsvorming) sinds het begin van de coronacrisis in maart 2020 en waar blijkt dat volgens hen uit?
2. In hoeverre is volgens de studenten sinds maart 2020 sprake van veranderingen in hun opleidingsprestaties (kwalificatie) als gevolg van de coronacrisis sinds maart 2020 en waar blijkt dat volgens hen uit?
3. In hoeverre is volgens de studenten sinds maart 2020 sprake van veranderingen in hun doorstroomkansen (allocatie) als gevolg van de coronacrisis sinds maart 2020 en waar blijkt dat volgens hen uit?
4. Welke maatregelen heeft de opleiding volgens de studenten sinds maart 2020 genomen om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij hun onderwijsbehoeften en ontwikkeling?
5. Welke maatregelen zijn volgens de studenten effectief en welke minder effectief en waarom?

3.3 Deelvragen opleidingsniveau:

1. In hoeverre heeft de opleiding (directie en docenten) zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte?
  - A. Hoe heeft de opleiding zicht gekregen op de gevolgen voor de ontwikkeling van studenten en hoe zien die gevolgen eruit?
2. Welke maatregelen nemen opleidingen om de kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming van studenten ten tijde van de coronacrisis te waarborgen, in hoeverre is sprake van aanvullend beleid voor specifieke groepen, hoe ziet dat beleid er uit en waarom nemen opleidingen juist deze maatregelen?
  - A. In hoeverre is er sinds de start van de coronacrisis aandacht voor extra ondersteuning van (groepen) studenten, voor welke groepen geldt dit en welke effecten verwachten opleidingen hiervan?
  - B. Welke aanpassingen zijn er gedaan in het onderwijsaanbod en in het geven van de lessen en welke effecten verwachten opleidingen hiervan?
3. In hoeverre werkt de sturing door het bestuur op de maatregelen door op opleidingsniveau?
  - A. Welke kaders/afspraken zijn er vanuit bestuur gemaakt?
  - B. Hoe heeft bestuur zicht op de uitvoering?
4. Welke aanvullende middelen heeft de opleiding nodig - bijvoorbeeld vanuit het Nationaal Programma Onderwijs - voor een adequate uitvoering van de maatregelen om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij de ontwikkeling en onderwijsbehoeften van studenten en welke effecten verwachten opleidingen hiervan?

5. Wat zijn voorbeelden van maatregelen die opleidingen treffen sinds de coronacrisis om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij de ontwikkeling en onderwijsbehoeften van studenten?
6. In welke mate hebben volgens het management van de opleiding de gevolgen van de coronacrisis invloed op het welbevinden van docenten en welke effecten heeft dat op hun werk?

3.4

Deelvragen bestuursniveau

1. In hoeverre heeft het bestuur - voor alle opleidingen die onder haar vallen - zicht op de gevolgen van de Covid19-crisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte?
2. Welke maatregelen neemt het bestuur in het kader van kwalificatie (inclusief toeleiding arbeidsmarkt), allocatie, socialisatie en persoonsvorming, zodat het onderwijs aansluit bij de onderwijsbehoefte van studenten en zij zich optimaal kunnen ontwikkelen (cognitief, sociaal emotioneel, welbevinden)?
3. In welke mate stuurt het bestuur op de uitvoering van die maatregelen?
4. Wat heeft het bestuur - binnen en buiten het kader van het Nationaal Programma Onderwijs - nodig om de uitvoering van de maatregelen voldoende uit te voeren?
5. In welke mate hebben volgens het bestuur de gevolgen van de Covid19-crisis invloed op het welbevinden van docenten en welke effecten heeft dat op hun werk?

4 Onderzoeksopzet

4.1 Methodes

4.1.1 *Onderzoeksopzet algemeen*

De steekproef voor dit onderzoek is aselekt getrokken op opleidingsniveau. Een selectie van 100 bol-opleidingen is gevraagd deel te nemen. Hiervan hebben 98 opleidingen meegedaan. Binnen elk van deze 98 opleidingen is gesproken met verschillende geledingen: een groep van docenten, een groep van teamleiders, een groep van eerstejaars- en een groep van ouderejaarsstudenten (jaar twee en hoger). Daarnaast is een digitale vragenlijst uitgezet onder tweedejaars studenten van niveau 4 opleidingen binnen dezelfde steekproef.

4.1.2 *Instrumenten en databronnen*

Data voor dit onderzoek zijn verzameld op 3 niveaus: studentniveau, opleidingsniveau en bestuursniveau. Op studentniveau zijn er studentgesprekken gevoerd met eerstejaars- en tweedejaars en ouder (ouderejaars) op niveau 1 tot en met niveau 4 en is een digitale vragenlijst uitgezet onder studenten in leerjaar 2 op niveau 4. Op opleidings- en bestuursniveau zijn data verzameld door middel van interviews door inspecteurs met docenten, teamleiders en bestuurders. Hieronder zetten we uiteen hoe de data zijn verzameld. De data hebben we verrijkt met bestaande informatie over besturen en opleidingen uit onze eigen interne systemen.

Ontwikkeling vragenlijsten

Aangezien de onderzoeksvragen bovensectoraal zijn vastgesteld is het uitgangspunt geweest om de te onderzoeken thema's op een zo vergelijkbaar mogelijke manier te bevragen in de sectoren po, vo, so, ho en mbo. De studentvragenlijst en de bestuursvragenlijst zijn daarom bovensectoraal ontwikkeld, met ruimte voor sectorspecifieke wijzigingen en toevoegingen. Voor de ontwikkeling van de vragenlijsten op opleidingsniveau lag het initiatief bij de desbetreffende sector, om optimaal de ruimte te geven voor sectorale verschillen en onderzoeksinteresses.

Digitale vragenlijst studenten

Op studentniveau is een digitale vragenlijst ontwikkeld die is uitgezet onder studenten in leerjaar 2 op niveau 4 van bol-opleidingen in de steekproef. De digitale vragenlijst is via een link verspreid door de contactpersoon van de instelling. Deze vragenlijsten zijn, in verband met de geldende coronamaatregelen, vaak thuis door de student ingevuld. De vragenlijst bestond voornamelijk uit gesloten vragen. De mediane invulduur was 11 minuten.

Interviews met studenten

Tevens zijn op studentniveau gesprekken gevoerd door inspecteurs met kleine groepen studenten. Hiervoor zijn voor-gestructureerde gespreksleidraden gebruikt. Ieder gesprek is gescoord aan de hand van scoringsformulieren die inspecteurs tijdens of na het gesprek in hebben gevoerd in Collector (digitale tool voor vragenlijstontwikkeling). Het gesprek met studenten is telkens gevoerd met één tot zes studenten van dezelfde bol-opleiding en hetzelfde niveau, uit leerjaar 1 (eerstejaars) of 2 en hoger (ouderejaars).

Interviews met docenten en teamleiders

Op opleidingsniveau hebben inspecteurs gesprekken gevoerd met docenten en teamleiders. Hiervoor zijn voor-gestructureerde gespreksleidraden gebruikt. Ieder

gesprek is gescoord aan de hand van scoringsformulieren die inspecteurs tijdens of na het gesprek in hebben gevoerd in Collector (digitale tool voor vragenlijstontwikkeling). Het gesprek met docenten is gevoerd met drie tot zes docenten van het team dat de opleiding verzorgt uit de steekproef. Het gesprek met teamleiders is gevoerd met één tot zes deelnemers onder wie de teamleider(s) en in sommige gevallen ook een directeur, zorgcoördinator of onderwijskundige.

Interviews met bestuurders

Ook op bestuursniveau hebben inspecteurs gesprekken gevoerd. Hiervoor zijn een gespreksleidraad en scoringslijst opgesteld, die de inspecteur na het gesprek heeft ingevoerd in Collector.

IBIS

Algemene gegevens van opleidingen en besturen, zoals opleidingsgrootte en de sector waarin de opleiding zit zijn afkomstig uit IBIS (eigen intern systeem).

4.1.3 *Steekproeftrekking en representativiteit gerealiseerde steekproef*

4.1.3.1 Steekproeftrekking

De steekproef voor dit onderzoek is getrokken op opleidingsniveau. De opleidingen die bevestigd zijn, zijn geselecteerd binnen een aselechte steekproef van bol-opleidingen aan ROC's, AOC's en vakinstellingen. Er is een random selectie gemaakt van opleidingen met een verdeling over type instelling, niveau en sector, waarbij rekening is gehouden met de omvang van de instelling. Kleine opleidingen, opleidingen waarop niet gediplomeerd wordt en opleidingen die recent zijn bezocht in het kader van een vierjaarlijks onderzoek of een herstelonderzoek zijn daarbij uitgesloten. Een selectie van 100 opleidingen is gevraagd deel te nemen aan dit onderzoek.

4.2 **Representativiteit van de steekproef**

Vrijwel alle opleidingen die zijn geselecteerd binnen de aselechte steekproef hebben deelgenomen aan het onderzoek. De gerealiseerde steekproef is daardoor zo goed als gelijk aan de opgezette steekproef, waardoor aan de representativiteitseis is voldaan. Dit betekent dat de resultaten generaliseerbaar zijn naar alle bol-opleidingen in het mbo.

De vragenlijst voor studenten is afgenomen in een beperkte groep. Deze vragenlijst is daarom niet representatief voor de gehele studentenpopulatie, maar de resultaten hiervan geven een impressie van de groep tweedejaarsstudenten bol niveau 4 en zijn samen met de resultaten van de studentgesprekken gebruikt in dit technisch rapport om antwoord te geven op de onderzoeksvragen op studentniveau. De digitale vragenlijst is door 502 studenten ingevuld. Dit is een respons van 27%.

4.2.1.1 Aantal deelnemende docenten, teamleiders, studenten en bestuurders

Naast de 98 opleidingen deden 62 besturen mee aan het onderzoek. Bij de 98 opleidingen hebben we telkens gesproken met studenten, docenten en teamleiders. Bij de studentgesprekken waren zoals eerder genoemd telkens één tot zes studenten aanwezig. In totaal zijn op deze manier 819 studenten bij de gesprekken aanwezig geweest. Bij de gesprekken met docenten zijn tevens zoals eerder genoemd telkens drie tot zes docenten en bij de teamleiders één tot zes teamleiders

aanwezig geweest. Hiermee komen we op een aantal van 421 docenten en 167 teamleiders (incl. overige gesprekspartners) die bij de gesprekken aanwezig waren.

In het mbo worden vier sectoren onderscheiden waar opleidingen onder vallen, namelijk landbouw, zorg en welzijn, techniek en economie. De onderzochte opleidingen zijn als volgt verdeeld over de sectoren en niveaus.

Tabel 4.1: Verdeling opleidingen naar sector

	Percentage
economie	31,6
landbouw	6,1
techniek	34,7
zorg	27,6
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 4.2: Verdeling opleidingen naar niveau

	Percentage
1	5,1
2	17,3
3	29,6
4	48,0
n	98

Getallen geven percentages weer.

De digitale vragenlijst is volledig ingevuld door in totaal 502 studenten uit leerjaar 2, niveau 4.

De studenten die de digitale vragenlijst hebben ingevuld zijn als volgt verdeeld over de sectoren.

Tabel 4.3: Verdeling studenten vragenlijst naar sector

	Percentage
economie	41,4
landbouw	5,6
techniek	27,7
zorg	25,3
n	502

Getallen geven percentages weer.

4.3 Analyse

4.3.1 Beschrijvende analyses

Per niveau (bestuur, opleiding, student) en onderzoeksvraag worden rechte tellingen (percentages, bij nominale variabelen) of gemiddelden (bij Likertschalen en schaalscores) weergegeven van de onderliggende items/schaalscores. Antwoorden op Likertvragen worden daarnaast weergegeven in staafdiagrammen. Antwoorden op open vragen en relevante aantekeningen van inspecteurs worden beschrijvend gerapporteerd. De onderliggende frequentietabellen van de open vragen zijn te vinden in Addendum 3.

4.3.2 *Schaalconstructies*

De studentvragenlijst is zo ontwikkeld dat de concepten die gemeten worden zoveel mogelijk uitgevraagd zijn met behulp van meerdere Likertvragen (5-puntschalen). Het doel hiervan was om een schaalscore per concept te kunnen construeren. Voor ieder van de beoogde schalen uit de studentvragenlijst is de betrouwbaarheid gemeten (middels Cronbach's alpha). Op basis daarvan is bepaald of individuele items samen een betrouwbare schaal vormen. Vervolgens zijn deze schalen geconstrueerd door het berekenen van een gemiddelde score over de items, waarbij items die andersom geformuleerd zijn, eerst omgescoord zijn. In het technisch rapport rapporteren we alleen op schaalniveau over deze concepten. Voor concepten waar de items geen betrouwbare schaal vormen, rapporteren we op itemniveau. Er zijn ook vragen opgenomen in de studentvragenlijst die zich niet lenen voor schaalconstructie en concepten die slechts met 1 item gemeten zijn. Hierover rapporteren we ook op itemniveau.

In de instrumenten op bestuursniveau zijn ook verschillende likert-vragen opgenomen. Echter, anders dan bij de studentvragenlijst, zijn de onderliggende items ook waardevol om over te rapporteren. Daarom wordt op bestuursniveau op itemniveau gerapporteerd.

4.3.3 *Uitsplitsingen naar kenmerken van de populatie*

In dit TR worden resultaten op student- en opleidingsniveau opgesplitst naar verschillende achtergrondgegevens van opleidingen. Verschillen tussen subgroepen zijn getoetst middels een chi-kwadraattoets (bij percentages) of een t-toets (bij gemiddelden). Hierbij is de eis gehanteerd dat de groepsgrootte minimaal 30 moet zijn om meegenomen te kunnen worden in de uitsplitsing.

Uitsplitsingen studentniveau

Op studentniveau worden resultaten uitgesplitst naar niveau (niveau 1/2, niveau 3 en niveau 4), sector (landbouw, techniek, zorg en economie) en leerjaar (eerstejaar= 1 en ouderejaars= 2 en hoger).

Uitsplitsingen opleidingsniveau

Op opleidingsniveau worden resultaten uitgesplitst naar niveau en sector.

4.3.4 *Verschillen tussen vóór corona en nu in de studentvragenlijst*

In de studentvragenlijst zijn verschillende schalen opgenomen die tweemaal uitgevraagd zijn; eenmaal over de situatie vóór de coronacrisis en eenmaal over de situatie sinds de coronacrisis. We toetsen het verschil op deze schaaltes tussen vóór de coronacrisis en nu middels paired-samples t-testen.

4.3.5 *Rapportage significante resultaten*

Resultaten worden als significant aangemerkt bij een p-waarde kleiner dan 0.05 en een minstents kleine effectgrootte. Hiervoor zijn de volgende grenswaarden aangehouden:

- Voor Cohen's D (in het geval van gepaarde t-toetsen): ≥ 0.20 / ≤ -0.20
- Voor Partial eta squared (in het geval van toetsen op gemiddelden): ≥ 0.01

- Voor Cramer's V (in het geval van toetsen op percentages): afhankelijk van het aantal vrijheidsgraden (df): (df(1) $\geq$ 0.10 / (df(2) $\geq$ 0.07 / (df(3) $\geq$ 0.06 / (df(4) $\geq$ 0.05 / (df(5) $\geq$ 0.04)

4.3.6 *Analyse van de antwoorden op de open vragen*

De antwoorden op de open vragen zijn in teams geanalyseerd door de antwoorden data-gedreven te coderen. Vergelijkbare antwoorden kregen eenzelfde code toegekend. Dit resulteerde in frequentietabellen, waarin per code het aantal keer dat het betreffende antwoord gegeven was, werd opgenomen. Ook de vragen met een open antwoordelement, bijvoorbeeld de antwoordcategorie 'anders, nl.' bij veel van de gesloten vragen, werden op deze manier geanalyseerd. De frequentietabellen van de antwoorden op de open vragen die in dit TR opgenomen zijn, zijn geordend per niveau (bestuur, opleiding, student) terug te vinden in Addendum 3.

5 Resultaten studentniveau

De resultaten in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op 1. de gesprekken met eerste- en ouderejaars studenten en 2. de digitale vragenlijst voor tweedejaarsstudenten niveau 4.

5.1 Veranderingen in welbevinden en sociaal emotionele ontwikkeling (persoonsvorming) sinds het begin van de Covid19-crisis in maart 2020

Tabel 5.1 en Tabel 5.2 laten zien in welke mate de ondervraagde studenten verandering ervaren in hun welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling sinds het begin van de coronacrisis. Tabel 5.1 laat zien dat deze studenten gemiddeld een hoge mate van sociale veiligheid ervaren en een positief schoolklimaat. De ondervraagde studenten ervaren een significante kleine negatieve verandering in schoolklimaat sinds het begin van de coronacrisis. Ze ervaren significant meer sociale veiligheid vergeleken met vóór de coronacrisis.

Tabel 5.1: Studentvragenlijst: Sociale veiligheid en schoolklimaat, voor coronacrisis en nu

	Voor coronacrisis	Nu	Vershil
Sociale veiligheid - eigen*	3,7	3,6	n.s.
Sociale veiligheid - algemeen**	3,4	3,6	sig
Positief schoolklimaat***	2,9	2,7	sig
n	499	496	

Getallen geven gemiddelden weer.

n.s. = niet significant, sig = significant verschil.

*Gemiddelde over 6 items: 'werd/word ik gepest' (omgescoord), 'werd/word ik gediscrimineerd' (omgescoord), 'werd/word ik buitengesloten' (omgescoord), 'kon/kan ik mezelf zijn', 'was/ben ik bang voor andere studenten' (omgescoord), 'voel(de) ik me veilig'. Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

**Gemiddelde over 4 items: 'Voor de coronacrisis/ nu in de coronacrisis werden/worden studenten bij ons op school... gediscrimineerd / gepest / uitgescholden / buitengesloten (omgescoord)'. Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

***Gemiddelde over 3 items: 'Voor de coronacrisis/ nu in de coronacrisis: vroegen docenten regelmatig hoe het met mij ging / zorgden docenten ervoor dat er niet gepest of gediscrimineerd werd op school / zorgden docenten ervoor dat studenten zich prettig voelden in de les'. Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

Tabel 5.2 laat zien dat de ondervraagde studenten weinig motivatieproblemen door de coronacrisis ervaren en zij zich ook weinig zorgen maken over de coronacrisis. Ze ervaren weinig verschil tussen hun gevoel van veiligheid en het schoolklimaat nu en voor de coronacrisis. De ondervraagde studenten in de sector Economie maken zich iets meer zorgen over de coronacrisis dan de ondervraagde studenten in de sector Zorg. Voor de rest waren er geen significante verschillen tussen de sectoren.

Tabel 5.2: Studentvragenlijst: Veranderingen in welbevinden sinds het begin van de coronacrisis, uitgesplitst naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Sociale veiligheid (schaalscore) - voor coronacrisis*	3,7	3,7	3,7	3,7
Sociale veiligheid (schaalscore) - nu*	3,6	3,6	3,6	3,7
Veiligheid van andere studenten (schaalscore)- voor coronacrisis*	3,4	3,4	3,5	3,5
Veiligheid van andere studenten (schaalscore) - nu**	3,6	3,5	3,6	3,6
Positief schoolklimaat (schaalscore) - voor coronacrisis***	2,9	2,9	2,8	2,9
Positief schoolklimaat (schaalscore) - nu***	2,7	2,7	2,7	2,7
Motivatierproblemen in coronacrisis (schaalscore)	2,2	2,1	2,2	2,3
Bezorgdheid over coronacrisis (schaalscore)****	2,8	2,7 c	2,8	2,9 a
n	502	208	139	127

Getallen geven gemiddelden weer.

Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).

*Gemiddelde over 6 items: 'werd/word ik gepest' (omgescoord), 'werd/word ik gediscrimineerd' (omgescoord), 'werd/word ik buitengesloten' (omgescoord), 'kon/kan ik mezelf zijn', 'was/ben ik bang voor andere studenten' (omgescoord), 'voel(de) ik me veilig'. Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

**Gemiddelde over 4 items: 'Voor de coronacrisis/ nu in de coronacrisis werden/worden studenten bij ons op school... gediscrimineerd / gepest / uitgescholden / buitengesloten' (omgescoord). Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

***Gemiddelde over 3 items: 'Voor de coronacrisis/ nu in de coronacrisis: vroegen docenten regelmatig hoe het met mij ging / zorgden docenten ervoor dat er niet gepest of gediscrimineerd werd op school / zorgden docenten ervoor dat studenten zich prettig voelden in de les'. Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

****Gemiddelde over 9 items: Nu in de coronacrisis... 'vind ik school minder leuk' (omgescoord) / 'heb ik minder zin om te leren' (omgescoord) / 'heb ik minder zin gekregen om mijn huiswerk te maken' (omgescoord) / 'ben ik minder gemotiveerd om mijn best te doen voor school' (omgescoord) / 'voel ik me somber' (omgescoord) / 'weten docenten minder goed hoe het met me gaat' (omgescoord) / 'hebben docenten minder aandacht voor me' (omgescoord) / 'ben ik extra gemotiveerd mijn best te doen voor school' / 'voel ik me goed'. Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

*****Gemiddelde over 4 items: 'Ik maak me zorgen dat ik op school door Corona besmet kan worden' (omgescoord) / 'Ik maak me zorgen dat ik anderen met Corona kan besmetten, zoals de mensen in mijn gezin' (omgescoord) / 'Door de coronacrisis gaat het nu slechter met veel van de studenten in mijn groep' (omgescoord) / 'Door de coronacrisis maak ik me zorgen over mijn toekomst' (omgescoord). Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

We hebben studenten gevraagd of zij weleens onveilige situaties hebben meegemaakt in de (online) lessen, zoals bijvoorbeeld screenshots die worden gemaakt. In de meeste gesprekken geven studenten aan hier geen ervaring mee te hebben. Hierin zit geen significant verschil tussen de leerjaren, niveaus of sectoren.

Tabel 5.3: Studentgesprekken: [onveilige digitale situaties] Gebeuren dat soort dingen wel eens bij jullie in de les? Naar leerjaar.

	Totaal	Leerjaar	
		Leerjaar 1	Leerjaar 2 t/m 4
Ja, 1 of meer studenten hebben hier ervaring mee.	13,9	14,4	13,3
Nee, geen van de studenten heeft hier ervaring mee.	86,1	85,6	86,7
n	187	97	90

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep (p < .05).

Tabel 5.4: Studentgesprekken: [onveilige digitale situaties]. Gebeuren dat soort dingen wel eens bij jullie in de les? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, 1 of meer studenten hebben hier ervaring mee.	13,9	8,3	15,8	14,9
Nee, geen van de studenten heeft hier ervaring mee.	86,1	91,7	84,2	85,1
n	187	36	57	94

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep (p < .05).

Tabel 5.5: Studentgesprekken: [onveilige digitale situaties] Gebeuren dat soort dingen wel eens bij jullie in de les? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, 1 of meer studenten hebben hier ervaring mee.	13,9	19,0	14,1	11,1
Nee, geen van de studenten heeft hier ervaring mee.	86,1	81,0	85,9	88,9
n	187	58	64	54

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep (p < .05).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

We hebben studenten die ja hebben geantwoord vervolgens gevraagd of ze voorbeelden kunnen noemen van dergelijke onveilige situaties. Camera aan of uit wordt bij enkele opleidingen genoemd als een 'issue' bij de online lessen. Studenten voelen zich opgelaten of bekeken met de camera aan tijdens de les. Pestgedrag uit zich soms in het uit de les 'gooien' van studenten of de docent door studenten evenals het maken van screenshots of opnames tijdens de les. Ook noemden studenten in enkele gesprekken digitaal lastig vallen of pesten buiten de les (zie Addendum 3, tabel 10.1.1).

5.2 Veranderingen in opleidingsprestaties (kwalificatie) als gevolg van de coronacrisis sinds maart 2020

Tabel 5.6 laat zien in welke mate de ondervraagde studenten verandering ervaren in hun opleidingsprestaties sinds het begin van de coronacrisis en in welke mate zij zich hier zorgen over maken, uitgesplitst naar sector. De tabel laat zien dat de ondervraagde studenten gemiddeld genomen iets vaker wel leerachterstand ervaren dan geen leerachterstand en zich hier gemiddeld genomen iets vaker zorgen over maken dan dat ze zich er geen zorgen over maken. Hierin zitten geen significante verschillen tussen de sectoren.

Tabel 5.6: Studentvragenlijst: Veranderingen in opleidingsprestaties (kwalificatie) als gevolg van de coronacrisis, naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Verminderde leeropbrengst in coronacrisis (schaalscore)*	2,8	2,9 c	2,8	2,7 a
Achterstand in de leerstof door de coronacrisis (schaalscore)**	2,7	2,8 c	2,7	2,6 a
Zorgen over het inhalen van de achterstand (schaalscore)***	2,4	2,5 c	2,4	2,3 a
n	502	208	139	127

Getallen geven gemiddelden weer.

Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).

*Gemiddelde over 5 items: Sinds de coronacrisis... 'haal ik lagere cijfers of resultaten' / 'begrijp ik de lesstof minder goed' / 'mis ik de verdieping bij vakken' / 'leer ik minder' 'heb ik meer tijd om met de lesstof bezig te zijn' (omgescoord). Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

**Gemiddelde over 4 items: Door de coronacrisis... 'heb ik een achterstand opgelopen op school' / 'ben ik minder ver in de leerstof dan zou moeten' / 'lukt het me moeilijk mijn planning te halen' / 'kan ik makkelijker vooruitwerken' (omgescoord). Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

***Gemiddelde over 3 items: 'ik maak me zorgen over de achterstand die ik heb opgelopen door de coronacrisis' / 'ik ben bang dat mijn achterstand niet meer in te halen is' / 'krijg voldoende hulp van school om mijn achterstand in te halen' (omgescoord). Schaal 1-4 (helemaal oneens t/m helemaal eens).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.7: Studentvragenlijst: Achterstanden naar sector. Ik..

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
weet bij welke vakken ik een achterstand heb opgelopen	2,8	2,9	2,8	2,8
weet wat ik moet doen om mijn achterstand in te halen	2,6	2,5	2,6	2,6
heb geen achterstand	2,3	2,2 c	2,3	2,5 a
n	502	208	139	127

Tabel 5.7: Studentvragenlijst: Achterstanden naar sector. Ik..

Getallen geven gemiddelden weer.

Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).

Schaal 1-4

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.8 laat zien dat in vergelijking met vóór de coronacrisis de ondervraagde studenten in bijna de helft van de gevallen minder goed weten hoe zij ervoor staan op school. Dit verschilt soms per sector en in de sector Economie zien we dit het vaakst.

Tabel 5.8: Studentvragenlijst: Zicht op studievoortgang, naar sector. 'Vergeleken met vóór de coronacrisis...'

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
weet ik minder goed hoe ik ervoor sta op school	41,0	47,6 >	41,7	29,9 <
weet ik even goed hoe ik ervoor sta op school	32,5	26,4 <	35,3	40,9
weet ik beter hoe ik ervoor sta op school	7,2	10,1	2,9	6,3
Ik weet niet of dat veranderd is in de coronacrisis.	19,3	15,9	20,1	22,8
n	502	208	139	127

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.9 laat zien dat in vergelijking met vóór de coronacrisis de ondervraagde studenten in meer dan de helft van de gevallen minder contact hebben met hun docent over hoe zij ervoor staan. Hierin zitten geen significante verschillen tussen de sectoren.

Tabel 5.9: Studentvragenlijst: Contact met docenten, naar sector. 'Vergeleken met vóór de coronacrisis...'

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
heb ik minder contact met mijn docenten over hoe ik ervoor sta	53,4	55,3	59,0	46,5
heb ik meer contact met mijn docenten over hoe ik ervoor sta	9,0	11,1	7,2	7,1
heb ik evenveel contact met mijn docenten over hoe ik ervoor sta	20,7	18,3	16,5	28,3
Ik weet niet of dat veranderd is in de coronacrisis.	16,9	15,4	17,3	18,1

Tabel 5.9: Studentvragenlijst: Contact met docenten, naar sector. 'Vergeleken met vóór de coronacrisis...'

n	502	208	139	127
---	-----	-----	-----	-----

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep (p < .05).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.10 laat zien dat door de coronacrisis de ondervraagde studenten in meer dan de helft van de gevallen vinden dat de kans dat ze studievertraging oplopen groter is geworden. Hierin zitten geen significante verschillen tussen de sectoren.

Tabel 5.10: Studentvragenlijst: Studievertraging, naar sector. 'Door de coronacrisis is de kans dat ik studievertraging oloop ...'

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
kleiner geworden	2,2	1,4	3,6	0,8
groter geworden	54,0	60,1	51,8	49,6
niet veranderd	23,5	24,0	21,6	24,4
Ik weet niet of dat veranderd is door de coronacrisis.	20,3	14,4	23,0	25,2
n	502	208	139	127

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep (p < .05).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.11 laat zien dat de meeste studenten niet te maken hebben gehad met stages die niet zijn doorgegaan of anders zijn ingevuld. Toch zeggen studenten in twee vijfde van de gesprekken hiermee te maken te hebben gehad. Dit verschilt ook tussen eerstejaars en ouderejaars studenten: ouderejaarsstudenten hebben hier vaker mee te maken gehad. Ook tussen sectoren verschilt dit: in de sector Techniek wordt dit minder vaak ervaren dan in de sector Zorg. Tussen de niveaus zijn geen significante verschillen gevonden.

Tabel 5.11: Studentgesprekken: Hebben jullie dit schooljaar te maken gehad met stages die niet zijn doorgegaan of die anders zijn ingevuld? Naar leerjaar

	Totaal	Leerjaar	
		Leerjaar 1	Leerjaar 2 t/m 4
Ja, een of meer studenten hebben hiermee te maken gehad.	42,9	33,7 <	52,7 >
Nee.	57,1	66,3 >	47,3 <
n	189	98	91

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep (p < .05).

Tabel 5.12: Studentgesprekken: Hebben jullie dit schooljaar te maken gehad met stages die niet zijn doorgegaan of die anders zijn ingevuld? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4

Tabel 5.12: Studentgesprekken: Hebben jullie dit schooljaar te maken gehad met stages die niet zijn doorgedaan of die anders zijn ingevuld? Naar niveau

Ja, een of meer studenten hebben hiermee te maken gehad.	42,9	60,5	43,9	35,1
Nee.	57,1	39,5	56,1	64,9
n	189	38	57	94

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 5.13: Studentgesprekken: Hebben jullie dit schooljaar te maken gehad met stages die niet zijn doorgedaan of die anders zijn ingevuld? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, een of meer studenten hebben hiermee te maken gehad.	42,9	44,8	19,7 <	64,8 >
Nee.	57,1	55,2	80,3 >	35,2 <
n	189	58	66	54

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

5.3

Veranderingen in doorstroomkansen (allocatie) als gevolg van de Covid19-crisis sinds maart 2020

Tabel 5.14 laat zien dat de ondervraagde studenten in iets meer dan de helft van de gevallen geen veranderde toekomstplannen heeft door de coronacrisis. Hierin zitten geen significante verschillen tussen de sectoren. Ook in de gesprekken met studenten wordt eenzelfde beeld gezien: hier zeggen studenten in driekwart van de gesprekken geen andere keuzes te maken qua werk of studie door de coronacrisis.

Tabel 5.14: Studentvragenlijst: Zijn jouw toekomstplannen veranderd door de coronacrisis? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, ik ga werken in plaats van verder studeren na deze opleiding.	7,8	5,8	7,9	10,2
Ja, ik ga verder studeren in plaats van werken na deze opleiding.	6,4	6,2	5,8	6,3
Ja, ik ga een andere vervolgopleiding doen dan ik eerst dacht.	8,4	12,0	5,8	6,3
Ja, ik ga na deze opleiding ander werk doen dan ik eerst dacht.	3,4	3,4	2,9	3,1

Tabel 5.14: Studentvragenlijst: Zijn jouw toekomstplannen veranderd door de coronacrisis? Naar sector

Nee, mijn plannen zijn niet veranderd.	51,6	50,0	48,9	56,7
Ik weet niet of mijn toekomstplannen veranderd zijn door de coronacrisis.	22,5	22,6	28,8	17,3
n	502	208	139	127

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.15: Studentgesprekken: Ga je door corona andere keuzes maken qua werk of studie? Naar leerjaar

	Totaal	Leerjaar	
		Leerjaar 1	Leerjaar 2 t/m 4
Ja, volgens de meeste studenten.	7,1	7,1	7,1
Nee, volgens de meeste studenten.	71,0	72,4	69,4
De meest studenten weten dit nog niet.	2,2	2,0	2,4
Studenten reageren verschillend.	19,7	18,4	21,2
n	183	98	85

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 5.16: Studentgesprekken: Ga je door corona andere keuzes maken qua werk of studie? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, volgens de meeste studenten.	7,1	8,1	7,4	6,5
Nee, volgens de meeste studenten.	71,0	62,2	64,8	78,3
De meest studenten weten dit nog niet.	2,2	5,4	0,0	2,2
Studenten reageren verschillend.	19,7	24,3	27,8	13,0
n	183	37	54	92

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 5.17: Studentgesprekken: Ga je door corona andere keuzes maken qua werk of studie? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg

Tabel 5.17: Studentgesprekken: Ga je door corona andere keuzes maken qua werk of studie? Naar sector

Ja, volgens de meeste studenten.	7,1	7,3	7,8	7,5
Nee, volgens de meeste studenten.	71,0	69,1	70,3	71,7
De meest studenten weten dit nog niet.	2,2	3,6	1,6	0,0
Studenten reageren verschillend.	19,7	20,0	20,3	20,8
n	183	55	64	53

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

In de meeste gesprekken zeggen studenten geen andere keuze te maken qua werk of studie door corona. Degenen die dat wel doen, geven aan een vervolgstudie te willen gaan kiezen in plaats van te gaan werken na het diploma (Tabel 5.18). Een kleiner deel wil switchen naar een andere opleiding of gaan werken. In de categorie anders valt op dat enkele studenten aangeven te willen switchen naar een bbl-opleiding of naar een andere opleiding die beter aansluit bij de studievoortgang van de student en/of minder lessen online aanbiedt (zie Addendum 3, tabel 10.1.2).

Tabel 5.18: Studentgesprekken: Wat voor andere keuzes?

	Percentage gekozen
Ik wil een vervolgstudie gaan doen in plaats van aan het werk	40,0
Ik wil gaan werken in plaats van een vervolgstudie	30,0
Ik wil naar een andere opleiding (switchen)	28,0
Anders	44,0
n	50

Getallen geven percentages weer.

Tabel 5.19 laat zien dat in iets meer dan de helft van de gevoerde gesprekken de studenten aangeven geen gesprekken met hun mentor of docenten te hebben gevoerd over wat de coronacrisis betekent voor de keuzes die studenten maken qua werk of studie. Hierin zitten geen significante verschillen tussen de leerjaren, niveaus of sectoren.

Tabel 5.19: Studentgesprekken: Hebben jullie het op school met je mentor of in de lessen over wat de coronacrisis betekent voor de keuzes die jullie maken, qua werk of studie? Naar leerjaar

	Totaal	Leerjaar	
		Leerjaar 1	Leerjaar 2 t/m 4
Ja, volgens de meeste studenten.	26,5	27,6	25,3
Nee, dat hebben we niet, volgens de meeste studenten.	58,7	60,2	57,1
Studenten ervaren dit verschillend.	14,8	12,2	17,6
n	189	98	91

Tabel 5.19: Studentgesprekken: Hebben jullie het op school met je mentor of in de lessen over wat de coronacrisis betekent voor de keuzes die jullie maken, qua werk of studie? Naar leerjaar

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 5.20: Studentgesprekken: Hebben jullie het op school met je mentor of in de lessen over wat de coronacrisis betekent voor de keuzes die jullie maken, qua werk of studie? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, volgens de meeste studenten.	26,5	31,6	22,8	26,6
Nee, dat hebben we niet, volgens de meeste studenten.	58,7	60,5	56,1	59,6
Studenten ervaren dit verschillend.	14,8	7,9	21,1	13,8
n	189	38	57	94

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 5.21: Studentgesprekken: Hebben jullie het op school met je mentor of in de lessen over wat de coronacrisis betekent voor de keuzes die jullie maken, qua werk of studie? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, volgens de meeste studenten.	26,5	36,2	13,6	29,6
Nee, dat hebben we niet, volgens de meeste studenten.	58,7	48,3	71,2	55,6
Studenten ervaren dit verschillend.	14,8	15,5	15,2	14,8
n	189	58	66	54

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

5.4 Maatregelen die de opleiding volgens de studenten heeft genomen sinds maart 2020 om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij hun onderwijsbehoeften en ontwikkeling

De maatregel die de ondervraagde studenten het vaakst noemen is een goede digitale lesomgeving. Daarna noemen zij extra tijd voor het inleveren van opdrachten (Tabel 5.22).

Tabel 5.22: Studentvragenlijst: Maatregelen die de opleiding volgens studenten heeft genomen in verband met de coronacrisis, naar sector

	Totaal	Sector
--	--------	--------

Tabel 5.22: Studentvragenlijst: Maatregelen die de opleiding volgens studenten heeft genomen in verband met de coronacrisis, naar sector

		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
een goede digitale lesomgeving	59,8	60,1	60,4	63,0
een laptop of tablet als dat nodig was	6,6	9,6	4,3	5,5
extra materialen om te oefenen met lesstof	14,5	19,2 b	9,4 a	13,4
langere toetstijd	5,2	5,3	7,9	3,1
extra toetsmomenten	8,2	10,1	4,3	9,4
extra tijd voor het inleveren van opdrachten	30,1	32,2	30,2	26,0
bijles via school of op school	10,6	11,5	11,5	9,4
huiswerkbegeleiding	9,0	8,2	10,1	8,7
extra lessen	8,2	11,5 b	2,9 a	7,9
extra lessen tijdens vakanties	1,2	2,4		0,8
inloopuren (uren waarin je zelf kunt werken aan verschillende onderdelen en daarover vragen kunt stellen)	13,9	15,4	11,5	16,5
vervangende opdrachten voor stage	14,5	21,2 b	5,0 a c	15,0 b
Anders:	5,8	4,8	5,0	6,3
Geen	18,1	16,3	18,7	18,9
n	502	208	139	127

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

We hebben studenten in de gesprekken gevraagd naar voorbeelden van feedback die zij gegeven hebben aan de opleiding, waar iets mee gedaan is. Aanpassingen in de (online) lessen en organisatorische maatregelen worden in iets meer dan de helft van de gesprekken genoemd door studenten als feedback, gegeven door de studenten, waar de opleiding iets mee gedaan heeft. Onder de organisatorische maatregelen vallen het vervangen van online lessen door fysiek aanbod, het beperken of reguleren van (huiswerk)opdrachten, roosterzaken en eenduidigheid van docenten (zie Addendum 3, tabel 10.1.3).

We hebben studenten in de digitale vragenlijst gevraagd om maximaal drie dingen te noemen die zijn veranderd in hun opleiding, die weer moeten verdwijnen. De tabel hieronder laat zien welke thema's het meest genoemd werden (door minimaal 50 studenten). Dit laat zien dat studenten met name de online lessen en coronamaatregelen als negatief ervaren hebben.

Tabel 5.23: Studentvragenlijst: [Open vraag] Welke veranderingen in jouw opleiding moeten weer verdwijnen, volgens jou? Noem er maximaal drie. (Genoemd door minimaal 50 studenten)

Maatregel	Frequentie
Minder/geen online lessen/ Meer naar school	252
Coronamaatregelen: mondkapje, 1,5 meter afstand, gesloten kantines, ed.	108
Te weinig onderwijs/stage uren (in plaats daarvan vervangende opdrachten)	51
n	411

Daarnaast hebben we studenten gevraagd om maximaal drie dingen te noemen die zijn veranderd in hun opleiding, die mogen blijven. De tabel hieronder laat zien welke thema's het meest genoemd werden (door minimaal 50 studenten). Dit laat zien dat er ook studenten zijn die de online lessen als positief ervaren hebben.

Tabel 5.24: Studentvragenlijst: [Open vraag] Welke veranderingen in jouw opleiding moeten blijven, volgens jou? Noem er maximaal drie. (Genoemd door minimaal 50 studenten)

Maatregel	Frequentie
Geen enkele suggestie voor behoud	153
Gedeeltelijk online les en daarbij behorende werkvormen	149
Meer zelfstandigheid en mogelijkheden maatwerk	56
n	358

In twee vijfde van de gesprekken die wij voerden met studenten vond één of meer van hen dat een klein gedeelte van de lessen best online mag blijven. Meestal omdat dat minder reistijd en daarmee meer vrije tijd oplevert (zie Addendum 2, tabel 9.4).

In de gesprekken met studenten hebben we gevraagd of zij nog tips hebben voor de opleiding. Studenten noemen vooral dat de lessen in het rooster beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Ze ervaren namelijk vaak gaten in het rooster of een onlogische indeling, bijvoorbeeld een les online en een les fysiek op dezelfde dag. Ook vinden studenten dat er meer les op school gegeven moet worden, bijvoorbeeld praktijklessen. Daarnaast noemen studenten zaken als een betere organisatie van (online) lessen, betere interne communicatie naar studenten toe over zaken als in te leveren werk, voortgang en overgangscriteria en meer begeleiding en ondersteuning (zie Addendum 3, tabel 10.1.4).

Bijles is wat de meeste studenten noemen als vorm van hulp die hen wordt aangeboden wanneer zij achterlopen (Tabel 5.25).

Tabel 5.25: Studentgesprekken: Wat voor hulp is er bij jullie als studenten achterlopen? Naar leerjaar

	Totaal	Leerjaar	
		Leerjaar 1 (a)	Leerjaar 2 t/m 4 (b)
Extra aandacht in de les voor specifieke onderwerpen	36,4	39,8	32,6
Bijles (individueel/kleine groepjes)	41,2	39,8	42,7
Extra lessen door de docent	35,8	32,7	39,3

Tabel 5.25: Studentgesprekken: Wat voor hulp is er bij jullie als studenten achterlopen? Naar leerjaar

Extra huiswerkopdrachten	21,9	24,5	19,1
Anders	41,7	39,8	43,8
Geen hulp gekregen	11,2	9,2	13,5
n	187	98	89

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Onder de categorie 'anders' wordt door studenten vooral geantwoord (zie Addendum 3, tabel 10.1.5):

- Persoonlijke begeleiding.
- Hulp bij plannen.

Tabel 5.26: Studentgesprekken: Wat voor hulp is er bij jullie als studenten achterlopen? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Extra aandacht in de les voor specifieke onderwerpen	36,4	44,7	31,6	35,9
Bijles (individueel/kleine groepjes)	41,2	44,7	33,3	44,6
Extra lessen door de docent	35,8	44,7	33,3	33,7
Extra huiswerkopdrachten	21,9	18,4	17,5	26,1
Anders	41,7	47,4	36,8	42,4
Geen hulp gekregen	11,2	5,3	17,5	9,8
n	187	38	57	92

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Tabel 5.27: Studentgesprekken: Wat voor hulp is er bij jullie als studenten achterlopen? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Extra aandacht in de les voor specifieke onderwerpen	36,4	42,9	31,8	37,0
Bijles (individueel/kleine groepjes)	41,2	44,6	42,4	40,7
Extra lessen door de docent	35,8	44,6	30,3	31,5
Extra huiswerkopdrachten	21,9	23,2	21,2	22,2

Tabel 5.27: Studentgesprekken: Wat voor hulp is er bij jullie als studenten achterlopen? Naar sector

Anders	41,7	33,9	40,9	46,3
Geen hulp gekregen	11,2	7,1	16,7	11,1
n	187	56	66	54

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 5.28 laat zien wat voor andere oplossingen er zijn gevonden voor de studenten voor het niet doorgaan van de stages. Vervangende opdrachten op school wordt het meest genoemd. Er was geen uitsplitsing naar sector mogelijk door te kleine groepsgroottes, wel naar leerjaar en niveau.

Tabel 5.28: Studentgesprekken: Welke oplossing(en) zijn bij jullie gevonden voor het niet doorgaan van stages? Naar leerjaar

	Totaal	Leerjaar	
		Leerjaar 1 (a)	Leerjaar 2 t/m 4 (b)
Vervangende opdrachten op school	43,8	37,5	47,9
Bpv bij een leerbedrijf op de instelling	8,8	6,2	10,4
Bpv verplaatsen naar een later moment	38,8	37,5	39,6
Bemiddeling bij het zoeken naar een bpv plaats in een andere sector waar wel gewerkt kan worden aan de vaardigheden die je moet opdoen	12,5	9,4	14,6
Bpv bij een (nog) niet erkend leerbedrijf	2,5		4,2
Anders	41,2	37,5	43,8
Er is geen oplossing gevonden	7,5	9,4	6,2
n	80	32	48

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Onder de categorie 'anders' wordt door studenten vooral geantwoord (zie Addendum 3, tabel 10.1.6):

- Kortere dagen/minder uren.
- Bpv-opdrachten op school of thuis uitvoeren of andere werkzaamheden binnen het leerbedrijf.

Tabel 5.29: Studentgesprekken: Welke oplossing(en) zijn bij jullie gevonden voor het niet doorgaan van stages? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)

Tabel 5.29: Studentgesprekken: Welke oplossing(en) zijn bij jullie gevonden voor het niet doorgaan van stages? Naar niveau

Vervangende opdrachten op school	43,8	43,5	37,5	48,5
Bpv bij een leerbedrijf op de instelling	8,8	17,4	8,3	3,0
Bpv verplaatsen naar een later moment	38,8	47,8	41,7	30,3
Bemiddeling bij het zoeken naar een bpv plaats in een andere sector waar wel gewerkt kan worden aan de vaardigheden die je moet opdoen	12,5	8,7	16,7	12,1
Bpv bij een (nog) niet erkend leerbedrijf	2,5	4,3	4,2	
Anders	41,2	30,4	29,2	57,6
Er is geen oplossing gevonden	7,5	17,4		6,1
n	80	23	24	33

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

5.5 Rapportcijfer

De ondervraagde studenten geven hun opleiding een significant lager cijfer nu in vergelijking met voor de coronacrisis.

Tabel 5.30: Studentenvragenlijst: Rapportcijfer opleiding, voor de coronacrisis en nu

	Voor_coronacrisis	Nu	Vershil
Rapportcijfer opleiding	7,2	5,9	sig
n	502	502	

Getallen geven gemiddelden weer.

Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).

Schaal 1-10

Tabel 5.31: Studentenvragenlijst: Rapportcijfer voor de opleiding, naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Rapportcijfer voor de opleiding - vóór de coronacrisis	7,2	7,1	7,3	7,3
Rapportcijfer voor de opleiding - nu	5,9	5,6 c	6,0	6,2 a
n	502	208	139	127

Tabel 5.31: Studentenvragenlijst: Rapportcijfer voor de opleiding, naar sector

Getallen geven gemiddelden weer.

Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).

Schaal 1-10

6 Resultaten opleidingsniveau

6.1 Zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte

6.1.1 In hoeverre heeft de opleiding (directie en docenten) zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte?

Tabel 6.1 laat zien dat docenten in bijna alle gesprekken aangeven verschillen in studievoortgang tussen de studenten in beeld te hebben gebracht. Hierin zijn geen significante verschillen gevonden tussen de niveaus en sectoren.

Tabel 6.1: Docenten: Hebben jullie verschillen in studievoortgang tussen de studenten in beeld gebracht? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, volgens de meeste docenten	94,9	93,5	94,1	96,3
Nee, volgens de meeste docenten	2,0	3,2	2,9	0,0
Docenten ervaren dit verschillend	3,1	3,2	2,9	3,7
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.2: Docenten: Hebben jullie verschillen in studievoortgang tussen de studenten in beeld gebracht? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, volgens de meeste docenten	94,9	95,5	100,0	91,5
Nee, volgens de meeste docenten	2,0	0,0	0,0	4,3
Docenten ervaren dit verschillend	3,1	4,5	0,0	4,3
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.3 laat zien dat in meer dan driekwart van de gesprekken de docenten aangeven te zien dat het gemiddeld gezien slechter gaat met de studenten dan voor corona. Hierin zijn geen significante verschillen gevonden tussen de niveaus en sectoren.

Tabel 6.3: Teamleiders: Hebben jullie een actueel beeld van het welbevinden van studenten? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg

Tabel 6.3: Teamleiders: Hebben jullie een actueel beeld van het welbevinden van studenten? Naar sector

Ja, het gaat gemiddeld gezien slechter met ze dan voor corona	77,6	77,4	70,6	88,9
Ja, gemiddeld gezien is dit niet anders dan voor corona	18,4	22,6	17,6	11,1
Ja, het gaat gemiddeld gezien beter met ze	1,0	0,0	2,9	0,0
Nee, we hebben geen beeld/weet niet	3,1	0,0	8,8	0,0
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.4: Teamleiders: Hebben jullie een actueel beeld van het welbevinden van studenten? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, het gaat gemiddeld gezien slechter met ze dan voor corona	77,6	77,3	69,0	83,0
Ja, gemiddeld gezien is dit niet anders dan voor corona	18,4	22,7	24,1	12,8
Ja, het gaat gemiddeld gezien beter met ze	1,0	0,0	0,0	2,1
Nee, we hebben geen beeld/weet niet	3,1	0,0	6,9	2,1
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

6.1.2

Hoe heeft de opleiding zicht gekregen op de gevolgen voor de ontwikkeling van studenten en hoe zien die gevolgen eruit?

Tabel 6.5 laat zien dat in twee derde van de gesprekken er docenten waren die aangeven niveaubepalingen te hebben uitgevoerd in de vakken Nederlands en Rekenen. In bijna een kwart van de gesprekken geeft geen van de docenten aan niveaubepalingen te hebben uitgevoerd. Hierin zijn geen significante verschillen gevonden tussen de niveaus en sectoren.

Tabel 6.5: Docenten: Hebben jullie bij de start van het studiejaar niveaubepalingen uitgevoerd bij de eerstejaars? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)

Tabel 6.5: Docenten: Hebben jullie bij de start van het studiejaar niveaubepalingen uitgevoerd bij de eerstejaars? Naar sector

Ja, voor Nederlands.	68,0	73,3	55,9	77,8
Ja, voor rekenen.	62,9	70,0	61,8	59,3
Ja, voor de beroepsgerichte vakken.	13,4	13,3	11,8	11,1
Weet niet, volgens de meeste docenten.	5,2		8,8	3,7
Er zijn geen niveaubepalingen uitgevoerd.	22,7	16,7	29,4	22,2
n	97	30	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.6: Docenten: Hebben jullie bij de start van het studiejaar niveaubepalingen uitgevoerd bij de eerstejaars? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Ja, voor Nederlands.	68,0	72,7	58,6	71,7
Ja, voor rekenen.	62,9	59,1	58,6	67,4
Ja, voor de beroepsgerichte vakken.	13,4	13,6	10,3	15,2
Weet niet, volgens de meeste docenten.	5,2	0,0	3,4	8,7
Er zijn geen niveaubepalingen uitgevoerd.	22,7	27,3	27,6	17,4
n	97	22	29	46

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In iets meer dan de helft van de gesprekken vinden docenten dat er geen verschil in arbeidsmarktperspectief voor de huidige examenkandidaten. In bijna een kwart van de gesprekken vinden docenten dat het juist beter is geworden. Dit beeld is ongeveer gelijk bij de teamleiders. Hierin zijn geen significante verschillen gevonden tussen de niveaus en sectoren.

Tabel 6.7: Docenten: Wat betekenen de huidige ontwikkelingen voor het arbeidsmarktperspectief van jullie huidige examenkandidaten? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Dat is beter geworden, volgens de meeste docenten.	22,4	19,4	20,6	29,6

Tabel 6.7: Docenten: Wat betekenen de huidige ontwikkelingen voor het arbeidsmarktperspectief van jullie huidige examenkandidaten? Naar sector

Dat is slechter geworden, volgens de meeste docenten.	8,2	12,9	5,9	7,4
Er is geen verschil, volgens de meeste docenten.	62,2	64,5	64,7	55,6
De docenten ervaren dit verschillend.	6,1	3,2	5,9	7,4
Weet niet, volgens de meeste docenten.	1,0	0,0	2,9	0,0
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.8: Docenten: Wat betekenen de huidige ontwikkelingen voor het arbeidsmarktperspectief van jullie huidige examenkandidaten? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Dat is beter geworden, volgens de meeste docenten.	22,4	13,6	34,5	19,1
Dat is slechter geworden, volgens de meeste docenten.	8,2	13,6	3,4	8,5
Er is geen verschil, volgens de meeste docenten.	62,2	59,1	58,6	66,0
De docenten ervaren dit verschillend.	6,1	9,1	3,4	6,4
Weet niet, volgens de meeste docenten.	1,0	4,5	0,0	0,0
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.9: Teamleiders: Wat betekenen de huidige ontwikkelingen voor het arbeidsmarktperspectief van jullie studenten? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Dat is beter geworden.	22,4	19,4	14,7	37,0
Dat is slechter geworden.	12,2	16,1	8,8	14,8
Er is geen verschil.	65,3	64,5	76,5	48,1
n	98	31	34	27

Tabel 6.9: Teamleiders: Wat betekenen de huidige ontwikkelingen voor het arbeidsmarktperspectief van jullie studenten? Naar sector

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.10: Teamleiders: Wat betekenen de huidige ontwikkelingen voor het arbeidsmarktperspectief van jullie studenten? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Dat is beter geworden.	22,4	9,1	37,9	19,1
Dat is slechter geworden.	12,2	27,3	3,4	10,6
Er is geen verschil.	65,3	63,6	58,6	70,2
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Wanneer teamleiders aangaven dat de ontwikkelingen gevolgen hebben voor het arbeidsmarktperspectief van de studenten, hebben we hen vervolgens gevraagd of deze ontwikkelingen leiden tot ander beleid. In ongeveer een kwart van de gesprekken antwoorden teamleiders van niet. Een aantal teamleiders geeft aan dat zij een aanpassing hebben gedaan aan de voorkant van de opleiding, bijvoorbeeld in de promotie, voorlichting, instroom of numerus fixus. Ook wordt genoemd dat er meer focus is op LLO, het betrekken van alumni en het doorstromen naar een hoger niveau (zie Addendum 3, tabel 10.2.1).

Tabel 6.11 laat zien dat docenten de verschillen in studievoortgang vooral door middel van (analyse van) toetsen en opdrachten in beeld hebben gebracht. Dit gebeurt vooral in de sector Techniek veel en in de sector Zorg het minst, maar nog steeds in meer dan de helft van de gevallen. Ook gebeurt het in beeld brengen vaak door inschatting van de mentor of docent.

Tabel 6.11: Docenten: Hoe hebben jullie verschillen in studievoortgang in beeld gebracht? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Inschatting van docent/mentor	67,7	66,7	60,6	70,4
(analyse van) Toetsen en opdrachten	71,9	63,3 b	87,9 a c	59,3 b
Anders, nl.	51,0	60,0	51,5	44,4
n	96	30	33	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Onder 'anders, namelijk' wordt vooral geantwoord (zie Addendum 3, tabel 10.2.2):

- gesprekken studenten/op aangeven van studenten
- via studentvolgsysteem
- oudergesprekken

Tabel 6.12: Docenten: Hoe hebben jullie verschillen in studievoortgang in beeld gebracht? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Inschatting van docent/mentor	67,7	54,5	65,5	75,6
(analyse van) Toetsen en opdrachten	71,9	63,6	69,0	77,8
Anders, nl.	51,0	50,0	48,3	53,3
n	96	22	29	45

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Tabel 6.13: Teamleiders: Wat zijn de gevolgen van de coronacrisis voor de voortgang van de studenten in vergelijking met eerdere cohorten? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Er zijn nu meer studenten met een achterstand.	50,5	48,4	51,5	55,6
Er zijn nu minder studenten met een achterstand.	2,1	0,0	3,0	3,7
Sommige studenten doen het opvallend beter.	5,2	6,5	3,0	7,4
Er is geen verschil.	36,1	45,2	39,4	22,2
Weet niet.	6,2	0,0	3,0	11,1
n	97	31	33	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.14: Teamleiders: Wat zijn de gevolgen van de coronacrisis voor de voortgang van de studenten in vergelijking met eerdere cohorten? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Er zijn nu meer studenten met een achterstand.	50,5	63,6	51,7	43,5
Er zijn nu minder studenten met een achterstand.	2,1	0,0	0,0	4,3

Tabel 6.14: Teamleiders: Wat zijn de gevolgen van de coronacrisis voor de voortgang van de studenten in vergelijking met eerdere cohorten? Naar niveau

Sommige studenten doen het opvallend beter.	5,2	4,5	6,9	4,3
Er is geen verschil.	36,1	27,3	37,9	39,1
Weet niet.	6,2	4,5	3,4	8,7
n	97	22	29	46

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Vooraf in de beroepsgerichte praktijk doen zich volgens docenten achterstanden voor (Tabel 6.15).

Tabel 6.15: Docenten: Op welke vakgebieden doen zich eventuele achterstanden voor? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Beroepsgerichte praktijk	51,0	54,8	50,0	55,6
Beroepsgerichte theorie	30,6	38,7	35,3	22,2
Nederlands en/of Moderne vreemde talen	30,6	35,5	35,3	22,2
Rekenen	16,3	19,4	17,6	14,8
Anders, nl.	17,3	3,2	17,6	22,2
Niet van toepassing	22,4	29,0	20,6	18,5
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Onder 'anders, namelijk' wordt vooral geantwoord (zie Addendum 3, tabel 10.2.3):

- Sociale vaardigheden
- Op meerdere vakgebieden/in de breedte van de opleiding

Tabel 6.16: Docenten: Op welke vakgebieden doen zich eventuele achterstanden voor? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Beroepsgerichte praktijk	51,0	36,4	58,6	53,2
Beroepsgerichte theorie	30,6	22,7	37,9	29,8
Nederlands en/of Moderne vreemde talen	30,6	36,4	31,0	27,7
Rekenen	16,3	18,2	24,1	10,6
Anders, nl.	17,3	13,6	20,7	17,0
Niet van toepassing	22,4	27,3	17,2	23,4

Tabel 6.16: Docenten: Op welke vakgebieden doen zich eventuele achterstanden voor? Naar niveau

n	98	22	29	47
---	----	----	----	----

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Volgens teamleiders doen zich vooral in de beroepsgerichte vaardigheden achterstanden voor (Tabel 6.17).

Tabel 6.17: Teamleiders: Indien er studenten met achterstanden zijn, op welke vlakken zijn er dan vooral achterstanden? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Beroepsgerichte kennis	38,4	46,4	41,4	33,3
Beroepsgerichte vaardigheden	54,7	39,3 b	72,4 a	58,3
Werknemersvaardigheden en/of attitude	29,1	39,3	20,7	20,8
Kennis vanuit de generieke lessen Nederlands, rekenen, burgerschap	17,4	10,7	20,7	20,8
Anders, nl.	30,2	32,1	24,1	33,3
n	86	28	29	24

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.18: Teamleiders: Indien er studenten met achterstanden zijn, op welke vlakken zijn er dan vooral achterstanden? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Beroepsgerichte kennis	38,4	33,3	42,3	38,1
Beroepsgerichte vaardigheden	54,7	33,3 b	69,2 a	54,8
Werknemersvaardigheden en/of attitude	29,1	50,0 b	11,5 a	31,0
Kennis vanuit de generieke lessen Nederlands, rekenen, burgerschap	17,4	38,9 c	15,4	9,5 a
Anders, nl.	30,2	38,9	26,9	28,6
n	86	18	26	42

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

We zien in Tabel 6.19 dat in meer dan de helft van de gesprekken de teamleiders inschatten dat er geen verschil is in vertraging voor de student die in het laatste jaar zit in vergelijking met voor corona.

Tabel 6.19: Teamleiders: Hoeveel maanden vertraging schat je dat de gemiddelde student oploopt die nu in het laatste jaar zit van zijn opleiding op weg naar zijn diplomering? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
volgens de planning van vóór corona; er is geen vertraging.	57,9	58,1	60,6	52,0
1-3 maanden later.	29,5	38,7	18,2	32,0
4-6 maanden later.	10,5	3,2	18,2	12,0
6-12 maanden later.	2,1	0,0	3,0	4,0
méér dan 12 maanden later.	0,0	0,0	0,0	0,0
n	95	31	33	25

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.20: Teamleiders: Hoeveel maanden vertraging schat je dat de gemiddelde student oploopt die nu in het laatste jaar zit van zijn opleiding op weg naar zijn diplomering? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
volgens de planning van vóór corona; er is geen vertraging.	57,9	40,0	55,2	67,4
1-3 maanden later.	29,5	35,0	31,0	26,1
4-6 maanden later.	10,5	15,0	13,8	6,5
6-12 maanden later.	2,1	10,0	0,0	0,0
méér dan 12 maanden later.	0,0	0,0	0,0	0,0
n	95	20	29	46

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.21: Docenten: We hoorden van de teamleider dat niet alle studenten een reguliere bpv-plek hebben. Klopt dat? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, volgens de meeste docenten	39,4	41,4	39,4	42,3
Nee, volgens de meeste docenten	35,1	37,9	33,3	30,8

Tabel 6.21: Docenten: We hoorden van de teamleider dat niet alle studenten een reguliere bpv-plek hebben. Klopt dat? Naar sector

Antwoorden lopen uiteen	4,3	3,4	0,0	7,7
Weet niet / niet van toepassing	21,3	17,2	27,3	19,2
n	94	29	33	26

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.22: Docenten: We hoorden van de teamleider dat niet alle studenten een reguliere bpv-plek hebben. Klopt dat? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, volgens de meeste docenten	39,4	57,1	32,1	35,6
Nee, volgens de meeste docenten	35,1	28,6	39,3	35,6
Antwoorden lopen uiteen	4,3	4,8	7,1	2,2
Weet niet / niet van toepassing	21,3	9,5	21,4	26,7
n	94	21	28	45

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In ongeveer de helft van de gesprekken gevendocenten aan te denken dat de motivatie van studenten gemiddeld genomen lager is dan aan het begin van het schooljaar.

Tabel 6.23: Docenten: Hoe is, gemiddeld genomen, de motivatie van de studenten in vergelijking met het begin van het schooljaar? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Die is lager, volgens de meeste docenten.	52,0	54,8	52,9	48,1
Die is hoger, volgens de meeste docenten.	11,2	6,5	17,6	11,1
Er is geen verschil, volgens de meeste docenten.	20,4	29,0	17,6	14,8
Weet niet, volgens de meeste docenten.	0,0	0,0	0,0	0,0
De docenten ervaren dit verschillend.	16,3	9,7	11,8	25,9
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.24: Docenten: Hoe is, gemiddeld genomen, de motivatie van de studenten in vergelijking met het begin van het schooljaar? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Die is lager, volgens de meeste docenten.	52,0	45,5	55,2	53,2
Die is hoger, volgens de meeste docenten.	11,2	18,2	6,9	10,6
Er is geen verschil, volgens de meeste docenten.	20,4	22,7	20,7	19,1
Weet niet, volgens de meeste docenten.	0,0	0,0	0,0	0,0
De docenten ervaren dit verschillend.	16,3	13,6	17,2	17,0
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.25 laat zien dat in iets meer dan de helft van de gesprekken de docenten vinden dat de kwaliteit van bpv niet veranderd is in vergelijking met eerdere jaren. Vooral in de sector Techniek en op niveau 1/2 vinden de docenten dit vaak.

Tabel 6.25: Docenten: Wat vinden jullie van de kwaliteit van de bpv in vergelijking met eerdere jaren? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Die is lager, volgens de meeste docenten	20,6	33,3	5,9 <	25,9
Die is hoger, volgens de meeste docenten	3,1	3,3	2,9	3,7
Niet anders dan anders, volgens de meeste docenten	57,7	50,0	82,4 >	37,0 <
De docenten ervaren dit verschillend	18,6	13,3	8,8	33,3 >
n	97	30	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.26: Docenten: Wat vinden jullie van de kwaliteit van de bpv in vergelijking met eerdere jaren? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Die is lager, volgens de meeste docenten	20,6	4,5	10,3	34,8 >

Tabel 6.26: Docenten: Wat vinden jullie van de kwaliteit van de bpv in vergelijking met eerdere jaren? Naar niveau

Die is hoger, volgens de meeste docenten	3,1	4,5	3,4	2,2
Niet anders dan anders, volgens de meeste docenten	57,7	81,8 >	55,2	47,8
De docenten ervaren dit verschillend	18,6	9,1	31,0	15,2
n	97	22	29	46

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.27 laat zien waarom sommige docenten de kwaliteit van bpv lager vinden. Hierin was geen uitsplitsing mogelijk door te kleine groepsgroottes.

Tabel 6.27: Docenten: Waarom vinden jullie de kwaliteit lager?

	Percentage gekozen
Studenten doen minder routine op	47,4
Studenten oefenen minder werkprocessen	44,7
Studenten krijgen minder begeleiding	39,5
Studenten leren minder qua beroepshouding	39,5
Anders, nl.	28,9
n	38

Getallen geven percentages weer.

Onder 'anders, namelijk' wordt genoemd (zie Addendum 3, tabel 10.2.5):

- stageplek niet toereikend in aanbod
- minder sociale contacten gelegd
- moeilijker/ geen stage

In bijna twee derde van de gesprekken met teamleiders geven zij aan dat er geen verschil in uitval is van studenten in vergelijking met voor corona.

Tabel 6.28: Teamleiders: Heeft de coronacrisis effect op het aantal studenten dat uitvalt bij deze opleiding? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, er vallen nu meer studenten uit dan voor corona	23,5	12,9	23,5	33,3
Nee, er is geen verschil in uitval	65,3	74,2	70,6	51,9
Ja, er vallen nu minder studenten uit dan voor corona	6,1	6,5	5,9	7,4
Weet niet	5,1	6,5	0,0	7,4
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.29: Teamleiders: Heeft de coronacrisis effect op het aantal studenten dat uitvalt bij deze opleiding? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, er vallen nu meer studenten uit dan voor corona	23,5	27,3	17,2	25,5
Nee, er is geen verschil in uitval	65,3	59,1	79,3	59,6
Ja, er vallen nu minder studenten uit dan voor corona	6,1	9,1	0,0	8,5
Weet niet	5,1	4,5	3,4	6,4
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.30 laat zien dat de meeste studenten een reguliere bpv-plek hebben volgens teamleiders. Slechts een klein deel geeft aan dat de helft, een minderheid of geen enkele student een reguliere bpv-plek heeft.

Tabel 6.30: Teamleiders: Hoeveel van de studenten hebben een 'reguliere' bpv-plek? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Alle studenten	59,2	61,3	70,6	44,4
De meeste studenten	35,7	32,3	26,5	48,1
De helft van de studenten	2,0	0,0	0,0	7,4
Een minderheid van de studenten	2,0	3,2	2,9	0,0
Geen van de studenten	1,0	3,2	0,0	0,0
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.31: Teamleiders: Hoeveel van de studenten hebben een 'reguliere' bpv-plek? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Alle studenten	59,2	36,4	75,9	59,6
De meeste studenten	35,7	54,5	24,1	34,0
De helft van de studenten	2,0	4,5	0,0	2,1
Een minderheid van de studenten	2,0	4,5	0,0	2,1
Geen van de studenten	1,0	0,0	0,0	2,1
n	98	22	29	47

Tabel 6.31: Teamleiders: Hoeveel van de studenten hebben een 'reguliere' bpv-plek? Naar niveau

Getallen geven percentages weer.
>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In ongeveer driekwart van de gesprekken met teamleiders vinden zij dat de kwaliteit van de bpv niet verschilt met eerdere jaren. In minder dan een kwart van de gesprekken vinden zij de kwaliteit lager.

Tabel 6.32: Teamleiders: Wat vind je overall van de kwaliteit van de bpv (voor zover deze aangeboden kan worden) in vergelijking met eerdere jaren? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Die is lager; studenten leren minder.	19,6	32,3	11,8	11,5
Die is hoger; studenten leren meer.	7,2	3,2	5,9	15,4
Die is niet anders dan anders.	73,2	64,5	82,4	73,1
n	97	31	34	26

Getallen geven percentages weer.
>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).
In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.33: Teamleiders: Wat vind je overall van de kwaliteit van de bpv (voor zover deze aangeboden kan worden) in vergelijking met eerdere jaren? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Die is lager; studenten leren minder.	19,6	9,5	10,3	29,8
Die is hoger; studenten leren meer.	7,2	9,5	6,9	6,4
Die is niet anders dan anders.	73,2	81,0	82,8	63,8
n	97	21	29	47

Getallen geven percentages weer.
>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Meer dan driekwart van de docententeams vindt het diploma afgegeven in coronatijd minstens evenveel waard als vóór corona. Voornamelijk op grond van het feit dat de examens net zo zijn uitgevoerd en beoordeeld als anders, of dat het team de kwaliteit op andere wijze heeft kunnen waarborgen. Een deel van de docenten zegt zelfs dat het diploma nu zelfs meer waarde heeft, doordat het behalen ervan meer doorzettingsvermogen en veerkracht van de student heeft gevraagd. Wel noemen docenten dat studenten minder keuzedelen hebben kunnen volgen en minder praktijkervaring op hebben kunnen doen (zie Addendum 3, tabel 10.2.6).

Tabel 6.34: Docenten: Vinden jullie het diploma met eventuele aanpassingen nog evenveel waard als eerst? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Nee, want	9,3	9,7	6,1	14,8
Ja, want	89,7	90,3	90,9	85,2
Geen mening/weet niet	1,0	0,0	3,0	0,0
n	97	31	33	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.35: Docenten: Vinden jullie het diploma met eventuele aanpassingen nog evenveel waard als eerst? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Nee, want	9,3	19,0	6,9	6,4
Ja, want	89,7	81,0	93,1	91,5
Geen mening/weet niet	1,0	0,0	0,0	2,1
n	97	21	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

6.2 Maatregelen die opleidingen nemen om de kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming van studenten ten tijde van de coronacrisis te waarborgen, aanvullend beleid voor specifieke groepen, hoe dat beleid eruit ziet en waarom opleidingen juist deze maatregelen nemen

6.2.1 *Welke maatregelen nemen opleidingen om de kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming van studenten ten tijde van de coronacrisis te waarborgen, in hoeverre is sprake van aanvullend beleid voor specifieke groepen, hoe ziet dat beleid er uit en waarom nemen opleidingen juist deze maatregelen?*

Tabel 6.36 laat zien dat in de helft van de gesprekken de docenten in de studieloopbaanbegeleiding zeggen in te spelen op het effect van de huidige ontwikkelingen op het arbeidsmarktperspectief van hun huidige examenkandidaten. Hierin was geen uitsplitsing mogelijk door te kleine groepsgroottes.

Onder 'anders, namelijk' wordt bijvoorbeeld genoemd (zie Addendum 3, tabel 10.2.7):

- Ondersteuning op het gebied van stages
- Voorlichting aan ouders

Tabel 6.36: Docenten: Hoe spelen jullie in op het effect van de huidige ontwikkelingen op het arbeidsmarktperspectief van jullie huidige examenkandidaten?

	Percentage gekozen
In de studieloopbaanbegeleiding	50,0
In het kader van LOB	25,0
Door keuzes in het onderwijsprogramma	22,2
In de voorlichting aan aankomende eerstejaars	27,8
Anders, nl.	30,6
Dat doen we niet	22,2
n	36

Getallen geven percentages weer.

Tabel 6.37 laat zien dat docenten in meer dan driekwart van de gesprekken zeggen meer te doen om de motivatie op peil te houden dan ze deden voor de coronacrisis.

Tabel 6.37: Docenten: Doen jullie nu meer dan in niet-coronatijd om de motivatie op peil te houden? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, volgens de meeste docenten, nl.	82,5	83,9	76,5	92,3
Nee, volgens de meeste docenten	10,3	6,5	20,6	3,8
De docenten ervaren dit verschillend	7,2	9,7	2,9	3,8
n	97	31	34	26

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.38: Docenten: Doen jullie nu meer dan in niet-coronatijd om de motivatie op peil te houden? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, volgens de meeste docenten, nl.	82,5	86,4	72,4	87,0
Nee, volgens de meeste docenten	10,3	13,6	13,8	6,5
De docenten ervaren dit verschillend	7,2	0,0	13,8	6,5
n	97	22	29	46

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 6.39 laat zien welke maatregelen docenten hebben genomen voor studenten die geen reguliere bpv-plek hebben. In meer dan de helft van de gesprekken geven docenten aan vervangende opdrachten op school te verzorgen. Uitsplitsing naar sector of niveau was hierin niet mogelijk in verband met te kleine groepsgroottes.

Tabel 6.39: Docenten: Welke maatregelen hebben jullie voor studenten genomen die geen reguliere bpv-plek hebben?

	Percentage gekozen
Vervangende opdrachten op school	61,9
Bpv bij een leerbedrijf op de instelling	16,7
Bpv verplaatsen naar een later moment	38,1
Bemiddeling bij het zoeken naar een bpv plaats in een andere sector waar wel gewerkt kan worden aan werkprocessen uit het kd	31,0
Bpv bij een (nog) niet erkend leerbedrijf	11,9
Anders, nl.	40,5
Geen maatregelen genomen	4,8
n	42

Getallen geven percentages weer.

Als overige maatregelen gaven instellingen aan meer begeleiding, bemiddeling en coaching aan te bieden om toch tot een BPV plek te komen (4 keer genoemd), het bieden van maatwerk voor studenten (3 keer genoemd), het flexibel omgaan met stage-uren door bijvoorbeeld later in het jaar het aantal stage-uren op te hogen (2 keer genoemd) (zie Addendum 3, tabel 10.2.8).

In Tabel 6.40 zien we dat de meest genoemde aanpassing in de examinering door docenten alternatieve vormen is.

Tabel 6.40: Docenten: Welke aanpassingen zijn er in de examinering dit schooljaar? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Alternatieve vormen (online, vervangende opdracht, cgi)	52,6	46,7 c	29,4 c	85,2 a b
Alternatieve locatie	20,6	26,7	14,7	18,5
Gebruik maken van formatieve gegevens	2,1		2,9	3,7
Geen/minder afname keuzedelen	18,6	23,3	17,6	18,5
Geen afname centrale examens rekenen	4,1	3,3	5,9	3,7
Anders, nl.	22,7	30,0	29,4	11,1
Er zijn geen aanpassingen geweest	21,6	13,3	32,4	14,8
n	97	30	34	27

Getaltes geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Van de overige aanpassingen is de flexibiliteit in de planning wanneer examens worden afgenomen het vaakst voorkomend (41% van de 22 docenten noemt dit). Ook de aanpassing in de grootte van de groep die examens doet of het lokaal waar

de examens plaatsvinden werd een aantal keer genoemd (14%). Ook kwam naar voren dat instellingen onderdelen van examens lieten vervallen en dat de examinering tijdens/op locatie van de bpv plaatsvond (9%) (zie Addendum 3, tabel 10.2.9).

Tabel 6.41: Docenten: Welke aanpassingen zijn er in de examinering dit schooljaar? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Alternatieve vormen (online, vervangende opdracht, cgi)	52,6	40,9	41,4	65,2
Alternatieve locatie	20,6	18,2	20,7	21,7
Gebruik maken van formatieve gegevens	2,1	4,5	3,4	0,0
Geen/minder afname keuzedelen	18,6	40,9 c	13,8	10,9 a
Geen afname centrale examens rekenen	4,1	13,6 c	3,4	a
Anders, nl.	22,7	22,7	20,7	23,9
Er zijn geen aanpassingen geweest	21,6	22,7	27,6	17,4
n	97	22	29	46

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Tabel 6.42 laat zien welke ondersteuning de opleiding biedt ten aanzien van het welbevinden van studenten. Uitsplitsing naar sector of niveau was hierin niet mogelijk in verband met te kleine groepsgroottes. In een groot deel van de gesprekken noemen de teamleiders meer inspanning op individuele begeleiding door docent/mentoren en meer doorverwijzing naar tweedelijns zorg in de school.

Tabel 6.42: Teamleiders: Welke ondersteuning biedt de opleiding t.a.v. het welbevinden van studenten?

	Percentage gekozen
Meer inspanning op individuele begeleiding door docent/mentoren	92,1
Meer doorverwijzing naar tweedelijns zorg in school	64,5
Extra aandacht voor groepsvorming/onderling contact	50,0
Anders, nl.	44,7
n	76

Getallen geven percentages weer.

$>/<$ = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Onder 'anders, namelijk' wordt bijvoorbeeld genoemd (zie Addendum 3, tabel 10.2.10):

- Extra inzet van studiecoaches, pedagogisch medewerkers en loopbaancentrum

- Ondersteuningsklassen, extra lessen voor studenten die ondersteuning behoeven

6.2.2

In hoeverre is er sinds de start van de coronacrisis aandacht voor extra ondersteuning van (groepen) studenten, voor welke groepen geldt dit en welke effecten verwachten opleidingen hiervan?

Vooraf voor studenten binnen de opleiding met een moeilijke thuissituatie wordt, in meer dan driekwart van de gevallen, extra begeleiding georganiseerd. Ook voor studenten met een studieachterstand wordt in meer dan de helft van de gevallen zulke extra begeleiding georganiseerd.

Tabel 6.43: Teamleiders: Voor welke groepen studenten binnen de opleiding hebben jullie extra begeleiding georganiseerd? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Studenten met een moeilijke thuissituatie	81,6	93,5 b	64,7 a	85,2
Studenten met studie-achterstanden	63,3	64,5	61,8	77,8
Studenten met een NT2-achtergrond	31,6	35,5	23,5	40,7
Studenten met een bijzondere/extra begeleidingsbehoefte anders dan hiervoor genoemd	52,0	48,4	50,0	55,6
Anders, nl.	24,5	9,7	29,4	29,6
Geen extra begeleiding georganiseerd	5,1	3,2	8,8	3,7
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Onder 'anders, namelijk' wordt een paar keer genoemd (zie Addendum 3, tabel 10.2.11):

- alle studenten
- studenten zonder stage
- studenten van een bepaald niveau

Tabel 6.44: Teamleiders: Voor welke groepen studenten binnen de opleiding hebben jullie extra begeleiding georganiseerd? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Studenten met een moeilijke thuissituatie	81,6	86,4	69,0	87,2
Studenten met studie-achterstanden	63,3	63,6	65,5	61,7

Tabel 6.44: Teamleiders: Voor welke groepen studenten binnen de opleiding hebben jullie extra begeleiding georganiseerd? Naar niveau

Studenten met een NT2-achtergrond	31,6	63,6 c	37,9 c	12,8 a b
Studenten met een bijzondere/extra begeleidingsbehoefte anders dan hiervoor genoemd	52,0	63,6	44,8	51,1
Anders, nl.	24,5	40,9 c	31,0	12,8 a
Geen extra begeleiding georganiseerd	5,1	4,5	3,4	6,4
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In de meeste gevallen geven teamleiders aan dat studenten vaker naar school komen en/of vaker individuele gesprekken krijgen als vorm van extra begeleiding.

Tabel 6.45: Teamleiders: Hoe ziet die extra begeleiding eruit? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Studenten komen vaker naar school.	87,1	90,0	80,6	92,3
Studenten krijgen vaker individuele gesprekken.	86,0	90,0	87,1	84,6
Studenten krijgen een buddy.	6,5	10,0	3,2	7,7
Studenten krijgen extra lessen.	52,7	53,3	48,4	61,5
Anders, nl.	29,0	30,0	22,6	42,3
n	93	30	31	26

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Onder 'anders, namelijk' wordt het meest genoemd (zie Addendum 3, tabel 10.2.12):

- hulp van zorgteam/slb
- hulp met planning

Tabel 6.46: Teamleiders: Hoe ziet die extra begeleiding eruit? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Studenten komen vaker naar school.	87,1	85,7	78,6	93,2
Studenten krijgen vaker individuele gesprekken.	86,0	90,5	85,7	84,1
Studenten krijgen een buddy.	6,5	19,0 b	a	4,5

Tabel 6.46: Teamleiders: Hoe ziet die extra begeleiding eruit? Naar niveau

Studenten krijgen extra lessen.	52,7	47,6	71,4 c	43,2 b
Anders, nl.	29,0	42,9	28,6	22,7
n	93	21	28	44

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In een derde van de gesprekken geven teamleiders aan dat de tweedelijns zorg in de school aangepast is. In de meeste gevallen betekende dit dat die zorg geïntensiveerd of uitgebreid is (zie Addendum 3, tabel 10.2.13).

Tabel 6.47: Teamleiders: Is de structuur van de tweedelijns begeleiding en zorg gedurende de Coronacrisis aangepast? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja	32,0	33,3	26,5	33,3
Nee	68,0	66,7	73,5	66,7
n	97	30	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.48: Teamleiders: Is de structuur van de tweedelijns begeleiding en zorg gedurende de Coronacrisis aangepast? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja	32,0	31,8	28,6	34,0
Nee	68,0	68,2	71,4	66,0
n	97	22	28	47

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

6.2.3

Welke aanpassingen zijn er gedaan in het onderwijsaanbod en in het geven van de lessen en welke effecten verwachten opleidingen hiervan?

In Tabel 6.49 zien we dat in meer dan de helft van de gesprekken met teamleiders aangegeven wordt dat de lessen zijn verminderd ten opzichte van het reguliere lesprogramma.

Tabel 6.49: Teamleiders: Zijn er op dit moment wijzigingen in het aantal lessen t.o.v. het reguliere lesprogramma – voor de gemiddelde student? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, minder lessen	60,8	70,0	61,8	51,9
Ja, meer lessen	0,0	0,0	0,0	0,0
Nee, hetzelfde aantal lessen	39,2	30,0	38,2	48,1
n	97	30	34	27

Tabel 6.49: Teamleiders: Zijn er op dit moment wijzigingen in het aantal lesuren t.o.v. het reguliere lesprogramma – voor de gemiddelde student? Naar sector

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.50: Teamleiders: Zijn er op dit moment wijzigingen in het aantal lesuren t.o.v. het reguliere lesprogramma – voor de gemiddelde student? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, minder lesuren	60,8	63,6	64,3	57,4
Ja, meer lesuren	0,0	0,0	0,0	0,0
Nee, hetzelfde aantal lesuren	39,2	36,4	35,7	42,6
n	97	22	28	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Opleidingen hebben verschillende wijzigingen aangebracht in het onderwijsaanbod en soms geen. De grootste wijziging (een derde van de teamleiders noemt dit) die in de gesprekken met de teamleiders wordt genoemd is minder praktijklessen.

Tabel 6.51: Teamleiders: Welke wijzigingen zijn er in het onderwijsaanbod (exclusief bpv)? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Meer theorie(lessen)	6,2	c	6,1	15,4 a
Minder theorie(lessen)	24,0	25,8	27,3	19,2
Meer praktijk(lessen)	13,5	12,9	6,1	23,1
Minder praktijk(lessen)	32,3	29,0	42,4	19,2
Minder/geen rekenen	9,4	12,9	12,1	
Minder/geen Nederlands	11,5	16,1	15,2	
Minder/geen slb of mentorlessen	5,2	3,2	6,1	3,8
Meer slb of mentorlessen	10,4	12,9	9,1	11,5
Minder/geen keuzedelen	8,3	12,9	12,1	
Hetzelfde programma, maar in een andere volgorde	9,4	9,7	3,0	19,2
Hetzelfde programma (geen wijzigingen)	20,8	19,4	27,3	7,7
Anders, nl.	41,7	38,7	42,4	50,0
n	96	31	33	26

Tabel 6.51: Teamleiders: Welke wijzigingen zijn er in het onderwijsaanbod (exclusief bpv)? Naar sector

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

De belangrijkste wijziging die genoemd wordt bij "anders, namelijk" betreft een gecompriemd aanbod (bijvoorbeeld: minder uren over de hele breedte van het aanbod of kortere lessen dan normaal) (zie Addendum 3, tabel 10.2.14).

Tabel 6.52: Teamleiders: Welke wijzigingen zijn er in het onderwijsaanbod (exclusief bpv)? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Meer theorie(lessen)	6,2	9,1	3,7	6,4
Minder theorie(lessen)	24,0	18,2	29,6	23,4
Meer praktijk(lessen)	13,5	18,2	22,2	6,4
Minder praktijk(lessen)	32,3	27,3	33,3	34,0
Minder/geen rekenen	9,4	13,6	7,4	8,5
Minder/geen Nederlands	11,5	9,1	11,1	12,8
Minder/geen slb of mentorlessen	5,2	9,1	7,4	2,1
Meer slb of mentorlessen	10,4	18,2	3,7	10,6
Minder/geen keuzedelen	8,3	18,2	7,4	4,3
Hetzelfde programma, maar in een andere volgorde	9,4	13,6	7,4	8,5
Hetzelfde programma (geen wijzigingen)	20,8	27,3	11,1	23,4
Anders, nl.	41,7	45,5	44,4	38,3
n	96	22	27	47

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Vooraf praktijklessen worden op het moment van bevragen op school of een alternatieve locatie gegeven. Ook begeleiding of mentor/slb-uren worden in meer dan de helft van de gevallen op school gegeven (Tabel 6.53).

Tabel 6.53: Teamleiders: Welke lessen worden er op dit moment vooral op school (of op een alternatieve locatie) gegeven? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Praktijklessen	94,8	93,5	97,1	92,6
Theorielessen	38,1	54,8 c	38,2	18,5 a

Tabel 6.53: Teamleiders: Welke lessen worden er op dit moment vooral op school (of op een alternatieve locatie) gegeven? Naar sector

Generieke lessen (taal/rekenen/burgerschap)	29,9	38,7	32,4	14,8
Begeleiding/Mentor/SLB-uren	57,7	45,2	58,8	74,1
n	97	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.54: Teamleiders: Welke lessen worden er op dit moment vooral op school (of op een alternatieve locatie) gegeven? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Praktijklessen	94,8	95,5	96,6	93,5
Theorielessen	38,1	54,5	27,6	37,0
Generieke lessen (taal/rekenen/burgerschap)	29,9	54,5 b c	17,2 a	26,1 a
Begeleiding/Mentor/SLB-uren	57,7	81,8 b	34,5 a	60,9
n	97	22	29	46

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Tegenover de lessen die vooral op school worden gegeven, zien we in Tabel 6.55 dat generieke lessen en theorielessen vooral online plaatsvinden.

Tabel 6.55: Teamleiders: Welke lessen vinden op dit moment vooral online plaats? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Praktijklessen	5,1	12,9	2,9	
Theorielessen	65,3	61,3	58,8	74,1
Generieke lessen (taal/rekenen/burgerschap)	71,4	67,7	61,8 c	88,9 b
Begeleiding/Mentor/SLB-uren	26,5	22,6	26,5	22,2
Geen	14,3	12,9	20,6	7,4
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.56: Teamleiders: Welke lessen vinden op dit moment vooral online plaats? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Praktijklessen	5,1	4,5	6,9	4,3
Theorielessen	65,3	45,5	75,9	68,1
Generieke lessen (taal/rekenen/burgerschap)	71,4	59,1	75,9	74,5
Begeleiding/Mentor/SLB-uren	26,5	27,3	31,0	23,4
Geen	14,3	31,8 c	10,3	8,5 a
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

Tabel 6.57: Teamleiders: Welke lessen vinden op dit moment vooral hybride plaats? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Praktijklessen	9,2	6,5	8,8	11,1
Theorielessen	24,5	19,4	29,4	25,9
Generieke lessen (taal/rekenen/burgerschap)	12,2	12,9	14,7	11,1
Begeleiding/Mentor/SLB-uren	14,3	12,9	14,7	14,8
Geen	61,2	67,7	61,8	55,6
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing. In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.58: Teamleiders: Welke lessen vinden op dit moment vooral hybride plaats? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Praktijklessen	9,2	9,1	6,9	10,6
Theorielessen	24,5	18,2	31,0	23,4
Generieke lessen (taal/rekenen/burgerschap)	12,2	9,1	17,2	10,6
Begeleiding/Mentor/SLB-uren	14,3	4,5	20,7	14,9
Geen	61,2	81,8 b	44,8 a	61,7
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

6.3 Doorwerken van de sturing door het bestuur op de maatregelen op opleidingsniveau

6.3.1 In hoeverre werkt de sturing door het bestuur op de maatregelen door op opleidingsniveau?

Tabel 6.59: Teamleiders: Beleef je de sturing in deze coronatijd door het bestuur (of directie) in vergelijking met normale tijden als meer, minder of evenveel? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Minder	5,1	6,5	2,9	3,7
Evenveel	44,9	45,2	32,4	55,6
Meer	42,9	45,2	50,0	37,0
Weet niet	7,1	3,2	14,7	3,7
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.60: Teamleiders: Beleef je de sturing in deze coronatijd door het bestuur (of directie) in vergelijking met normale tijden als meer, minder of evenveel? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Minder	5,1	0,0	6,9	6,4
Evenveel	44,9	22,7	44,8	55,3
Meer	42,9	72,7	44,8	27,7
Weet niet	7,1	4,5	3,4	10,6
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

6.3.2 Welke kaders/afspraken zijn er vanuit bestuur gemaakt?

Van de gesprekken waarin teamleiders aangeven dat er specifieke thema's zijn waarop het bestuur nu meer stuurt, wordt in een kwart aangegeven dat het bestuur nadrukkelijk op de coronamaatregelen stuurde, zowel het volgen van de RIVM-maatregelen als de servicedocumenten van de MBO Raad. Verder stuurden besturen volgens de teamleiders op het behoud van de onderwijskwaliteit als de ontwikkeling van het onderwijs, bijvoorbeeld de digitalisering (19%). Daarnaast hadden besturen expliciet aandacht voor het welbevinden van zowel personeel als studenten (18%). Zo hadden besturen aandacht voor vitaliteit en gaven ze personeel blijken van waardering voor de (extra) inzet in de vorm van kleine cadeaus (zie Addendum 3, tabel 10.2.15).

Tabel 6.61: Teamleiders: Zijn er specifieke thema's waarop het bestuur (of directie) nu (meer) stuurt? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, nl.	83,7	87,1	85,3	77,8
Nee	16,3	12,9	14,7	22,2
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.62: Teamleiders: Zijn er specifieke thema's waarop het bestuur (of directie) nu (meer) stuurt? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Ja, nl.	83,7	81,8	86,2	83,0
Nee	16,3	18,2	13,8	17,0
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

6.3.3

Hoe heeft bestuur zicht op de uitvoering?

Tabel 6.63: Teamleiders: Hoe ervaar je de communicatie nu vanuit het bestuur/directie naar jou als opleidingsmanager/teamleider, op een schaal van 1 tot 10? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Rapportcijfer communicatie bestuur	7,9	8,2	7,9	7,9
n	97	30	34	27

Getallen geven gemiddelden weer.

Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).

Schaal 1-10

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.64: Teamleiders: Hoe ervaar je de communicatie nu vanuit het bestuur/directie naar jou als opleidingsmanager/teamleider, op een schaal van 1 tot 10? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Rapportcijfer communicatie bestuur	7,9	8,2	7,9	7,8
n	97	22	28	47

Tabel 6.64: Teamleiders: Hoe ervaren je de communicatie nu vanuit het bestuur/directie naar jou als opleidingsmanager/teamleider, op een schaal van 1 tot 10? Naar niveau

Getallen geven gemiddelden weer.
Groepsgemiddelden met verschillende letters (bv. a en b) zijn significant verschillend van elkaar ($p < .05$).
Schaal 1-10

6.4 Aanvullende middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs die de opleiding nodig heeft

Tabel 6.65: Teamleiders: Stel dat je extra financiële middelen krijgt uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), waar zou je dat aan willen besteden? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie (a)	Techniek (b)	Zorg (c)
Extra docenten	62,2	58,1	55,9	81,5
Extra lessen voor studenten	43,9	51,6	41,2	44,4
Extra begeleiding	59,2	51,6	64,7	63,0
Meer zorgfaciliteiten	24,5	19,4	29,4	22,2
ICT, facilitair	33,7	29,0	32,4	40,7
Anders, nl.	54,1	51,6	55,9	59,3
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.
Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).
In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.
In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Opvallende antwoorden onder 'anders, namelijk' zijn (zie Addendum 3, tabel 10.2.16):

- verdere onderwijsontwikkeling of digitalisering
- aandacht voor de sociale en brede ontwikkeling van studenten, o.a. ook de groepsdynamiek
- kleinere klassen
- extra materialen

Tabel 6.66: Teamleiders: Stel dat je extra financiële middelen krijgt uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), waar zou je dat aan willen besteden? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2 (a)	Niveau 3 (b)	Niveau 4 (c)
Extra docenten	62,2	63,6	62,1	61,7
Extra lessen voor studenten	43,9	36,4	55,2	40,4
Extra begeleiding	59,2	63,6	62,1	55,3
Meer zorgfaciliteiten	24,5	31,8	20,7	23,4
ICT, facilitair	33,7	22,7	41,4	34,0
Anders, nl.	54,1	45,5	48,3	61,7
n	98	22	29	47

Tabel 6.66: Teamleiders: Stel dat je extra financiële middelen krijgt uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), waar zou je dat aan willen besteden? Naar niveau

Getallen geven percentages weer.

Groepspercentages met verschillende letters (a, b, c) verschillen significant van elkaar ($p < .05$).

6.5 Maatregelen om het onderwijs goed aan te laten sluiten bij de ontwikkeling en onderwijsbehoeften van studenten

Goede voorbeelden

We hebben docenten en teamleiders gevraagd of er voorbeelden zijn in hun onderwijs die wij in onze rapportage mogen delen. Voorbeelden die docenten en teamleiders aandragen hebben met name betrekking op geïntensiverde individuele aandacht voor studenten, bijvoorbeeld door de studenten vaker naar school te laten komen of in kleinere groepen onderwijs te geven. Daarnaast zijn er voorbeelden die betrekking hebben op het digitaal lesgeven en op de samenwerking met externe partijen op het gebied van de beroepspraktijkvorming en de examinering van de beroepsvaardigheden (zie Addendum 3, tabel 10.2.17 en tabel 10.2.18).

Nieuwe inzichten

Vervolgens hebben we teamleiders gevraagd welke nieuwe inzichten deze periode heeft opgeleverd voor het onderwijs van de toekomst. In een meerderheid van de gesprekken benoemen teamleiders als inzicht dat online lessen deels (in combinatie met fysiek onderwijs) aangeboden kunnen blijven worden. Als voordelen noemen ze bijvoorbeeld dat iedereen kan aanhaken (ook wanneer iemand ziek is), minder reistijd, minder afleiding en flexibiliteit in keuzedelen. Opvallend is dat meerdere teamleiders ook meerwaarde zien van online teamvergaderingen. Ook zien zij meerwaarde in het (deels) online aanbieden van onderwijs ondersteunende online processen, zoals bpv bezoeken, toetsing of intakes. Een deel ziet in de begeleiding digitale kansen, sommige van hen bijvoorbeeld ook in het oudercontact.

In ongeveer een derde van de gesprekken benoemen teamleiders als inzicht dat docenten en studenten enorm wendbaar en flexibel zijn gebleken en soms dat mede daardoor onderwijsvernieuwingen enorm versneld zijn.

Deze periode heeft een deel van de teamleiders duidelijk gemaakt wat het belang van fysiek onderwijs is en wat de nadelen zijn van online onderwijs, o.a. als het gaat over socialisatie. Ook een zesde benadrukt het belang van begeleiding na deze periode (zie Addendum 2, tabel 9.5).

6.6 Invloed van de gevolgen van de coronacrisis op het welbevinden van docenten en effecten op hun werk

Opvallend is dat in meer dan de helft van de gesprekken de teamleiders aangeven dat het welbevinden van hun docenten slechter is in vergelijking met normale tijden (Tabel 6.67) .

We hebben teamleiders gevraagd welke ondersteunende maatregelen zij hebben getroffen voor docenten met minder welbevinden. Zij geven aan vooral gesprekken te hebben gevoerd met docenten. Een deel gaf ook aan extra hulp te hebben geboden via een vertrouwenspersoon, coach, maatschappelijk werker, of

bedrijfsarts. Verder is er veel geïnvesteerd in het vergroten van de verbondenheid tussen docenten, met het doen van (online) activiteiten. Op gebied van werk zijn docenten geholpen door ze toegang tot (thuiswerk)voorzieningen te bieden, en te ondersteunen met vergoedingen (financieel en cadeautjes). Sommige opleidingen gaven aan juist fysieke vergaderingen en lessen door te laten gaan, of docenten specifiek te helpen in de omgang met angst voor risico's en besmettingen (zie Addendum 3, tabel 10.2.19).

Tabel 6.67: Teamleiders: Hoe is het welbevinden van 'jouw' docenten nu vergeleken met normale tijden? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Slechter	67,3	61,3	82,4	55,6
Beter	4,1	3,2	2,9	3,7
Geen verschil	27,6	32,3	14,7	40,7
Weet niet	1,0	3,2	0,0	0,0
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 6.68: Teamleiders: Hoe is het welbevinden van 'jouw' docenten nu vergeleken met normale tijden? Naar niveau

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1/2	Niveau 3	Niveau 4
Slechter	67,3	63,6	55,2	76,6
Beter	4,1	9,1	3,4	2,1
Geen verschil	27,6	22,7	41,4	21,3
Weet niet	1,0	4,5	0,0	0,0
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

7 Resultaten bestuursniveau

7.1 Zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten (kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming) en de daarvan afgeleide onderwijsbehoefte

Alle besturen geven aan zicht te hebben op de studievoortgang en het welbevinden van studenten in deze tijd (Tabel 7.1 en Tabel 7.2).

Tabel 7.1: Heeft u zicht op de studievoortgang van studenten in deze tijd, dat wil zeggen in hun cognitieve en beroepsmatige ontwikkeling?

	Percentage gekozen
Ja	100,0
Nee	0,0
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 7.2: Heeft u zicht op het welbevinden van studenten in deze tijd?

	Percentage gekozen
Ja	100,0
Nee	0,0
n	62

Getallen geven percentages weer.

We hebben besturen gevraagd hoe zij het zicht op studievoortgang en welbevinden hebben verkregen. Zij geven aan dat zij dit vooral verkregen hebben door gesprekken met verschillende gesprekspartners in de instelling, gevoed door de teams waarvoor het persoonlijk contact tussen student en mentor of docenten een belangrijke bron vormt (42%). Andere belangrijke bronnen voor besturen zijn de input uit de studentenraad en ondernemingsraad (31%) en gegevens uit verschillende interne onderzoeken (bijvoorbeeld enquêtes) (27%) (zie Addendum 3, tabel 10.3.1).

Tabel 7.3: Zijn er, vergeleken met de bol-studenten, voor de bbl-studenten specifieke zorgen, mogelijkheden of beperkingen door de coronacrisis?

	Percentage gekozen
Ja	52,5
Nee	41,0
Niet van toepassing, geen BBL	6,6
n	61

Getallen geven percentages weer.

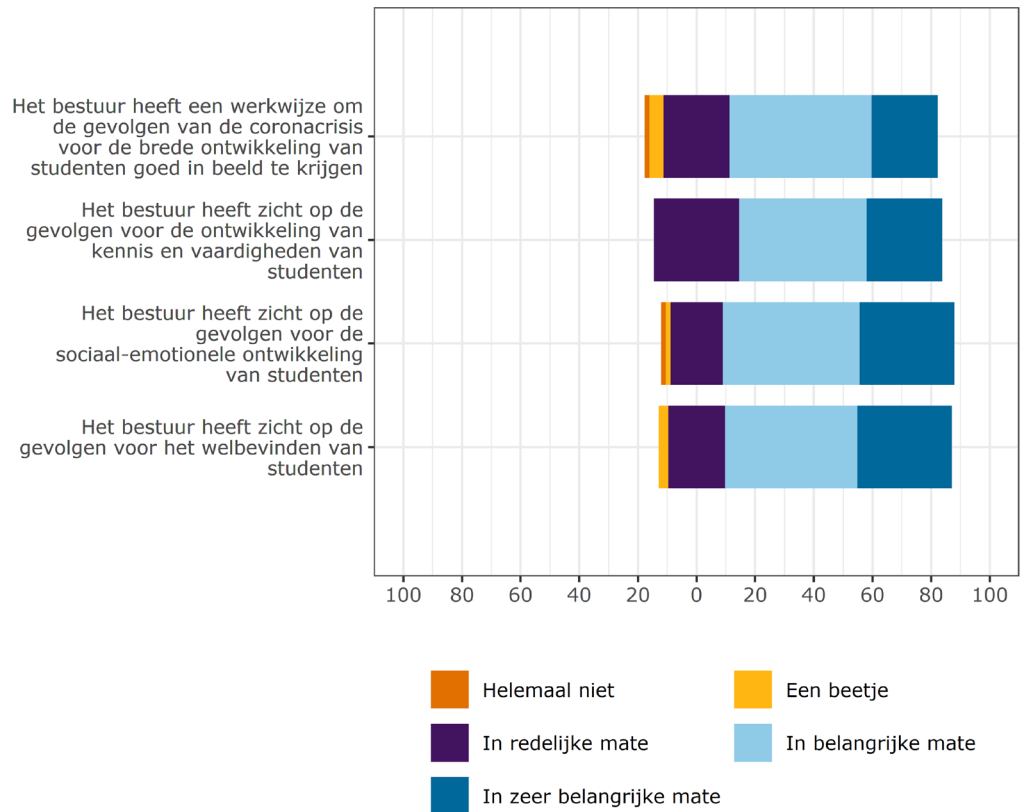
Indien er specifieke zorgen zijn bij besturen ten aanzien van BBL-studenten geven besturen het vaakst aan dat er geen leerwerkplekken beschikbaar zijn voor BBL-studenten, afhankelijk van de sector. Daarnaast ziet een klein aantal besturen dat online onderwijs minder passend is bij deze doelgroep, die veelal meer praktisch ingesteld is (zie Addendum 3, tabel 10.3.2).

Van de besturen die specifieke maatregelen hebben genomen voor de BBL-student, heeft een klein aantal besturen (15%) oplossingen gezocht in overleg met de sector

en de bedrijven, bijvoorbeeld door het sluiten van convenanten die nieuwe leerwerkplekken opleveren. Een ander klein deel van de besturen (15%) heeft ingezet op persoonlijke begeleiding en maatwerkoplossingen, bijvoorbeeld door de studenten naar school te halen of ze over te schrijven naar een BOL-opleiding (zie Addendum 3, tabel 10.3.3).

Figuur 7.1 laat zien in welke mate besturen zicht hebben op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten naar inschatting van de inspecteur. Over het algemeen schatten inspecteurs in dat besturen in belangrijke of zeer belangrijke mate zicht hebben op de gevolgen voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van studenten.

Figuur 7.1: Zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de ontwikkeling van studenten

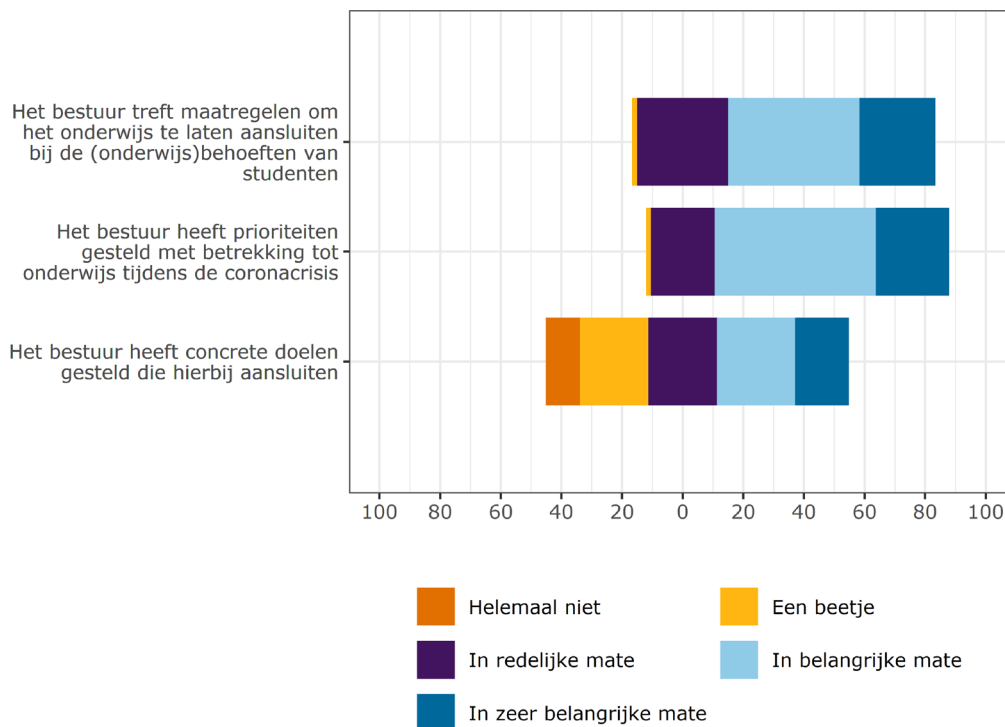

N = 62

7.2 Maatregelen die besturen nemen in het kader van kwalificatie (inclusief toeleiding arbeidsmarkt), allocatie, socialisatie en persoonsvorming, zodat het onderwijs aansluit bij de onderwijsbehoefte van studenten en zij zich optimaal kunnen ontwikkelen (cognitief, sociaal emotioneel, welbevinden)

Figuur 7.2 laat zien dat besturen, naar inschatting van de inspecteur, over het algemeen in belangrijke of zeer belangrijke mate maatregelen hebben genomen naar aanleiding van de coronacrisis om het onderwijs aan te laten sluiten bij de (onderwijs)behoefte van studenten en prioriteiten hebben gesteld met betrekking tot onderwijs tijdens de coronacrisis. In mindere mate horen inspecteurs dat besturen concrete doelen hebben gesteld die hierbij aansluiten.

Figuur 7.2: Maatregelen die besturen nemen in het kader van kwalificatie, allocatie, socialisatie en persoonsvorming

N = 62

Tabel 7.4: Zijn de prioriteiten/kaders verwoord in concrete doelstellingen?

	Percentage gekozen
Ja	58,1
Nee	41,9
n	62

Getallen geven percentages weer.

We hebben besturen gevraagd wat de belangrijkste prioriteiten of kaders zijn die het bestuur voor het huidige schooljaar aan de opleidingsteams heeft meegegeven. De belangrijkste prioriteit die genoemd is door bijna de helft van de besturen is de

begeleiding en zorg voor studenten(groepen) in een kwetsbare positie. Daarnaast is de professionalisering en facilitering van de medewerkers een veelgenoemde prioriteit (32%). Ook het contact met de studenten in het algemeen wordt veel genoemd (29%). Ook een prioriteit: onderwijs moet zoveel mogelijk doorgang vinden (26%) (zie Addendum 3, tabel 10.3.4).

We hebben besturen ook gevraagd naar voorbeelden van concrete doelstellingen. Een aantal besturen noemt professionalisering en facilitering van de medewerkers (15%) als voorbeeld van een concrete doelstelling. Sommige anderen noemen begeleiding en zorg en de minimale aanwezigheid van studenten op school (11%) (zie Addendum 3, tabel 10.3.5).

We vroegen besturen welke maatregelen of interventies zij hebben genomen om de cognitieve en beroepsmatige ontwikkeling van studenten te bevorderen. De vaakst genoemde maatregel gaat over het aanbieden van alternatieven voor de reguliere bpv, zoals het organiseren van de bpv op school of het mogelijk maken van bpv in aanverwante sectoren (42%). Daarna volgen de organisatie van extra begeleiding van studenten op school of in de praktijk (29%) en de inzet op de ontwikkeling van het digitaal onderwijs (24%) (zie Addendum 3, tabel 10.3.6).

Daarnaast vroegen we besturen naar de maatregelen of interventies die zij hebben genomen om het welbevinden van studenten te bevorderen. De meest genoemde maatregel is de versterking van de tweedelijns en derdelijns zorg voor studenten, zoals het sociaal-maatschappelijk werk of GGZ-ondersteuning (37%). Studenten naar school halen of intensievere begeleiding door de mentor zijn eveneens veel genoemde maatregelen (31%). Ten slotte noemen besturen ook de organisatie van activiteiten voor studenten als maatregel om het welbevinden van studenten te bevorderen (zie Addendum 3, tabel 10.3.7).

Tabel 7.5 laat zien dat bij de keuze voor maatregelen de meeste besturen zich hebben laten leiden door inzichten over de effectiviteit van de maatregelen.

Tabel 7.5: Heeft u zich bij de keuze voor eventuele maatregelen laten leiden door inzichten over de effectiviteit van de maatregelen?

	Percentage gekozen
Ja	82,3
Nee	17,7
n	62

Getallen geven percentages weer.

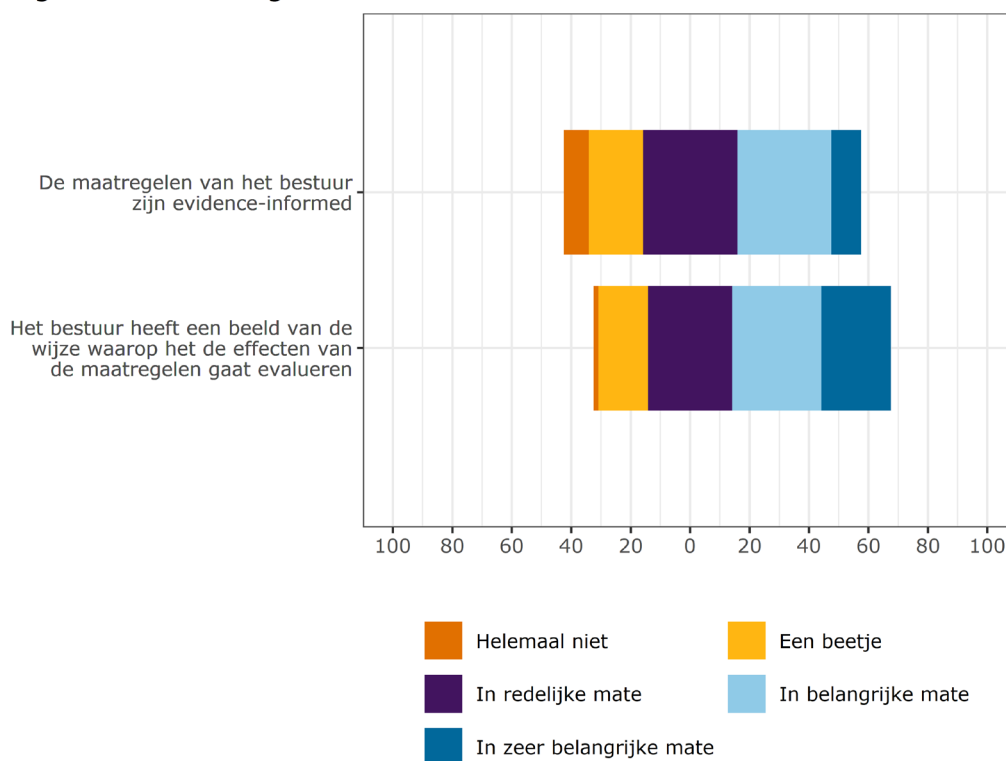
Zowel leren van elkaar (d.w.z. intern, of van collega-scholen) als het raadplegen van (wetenschappelijke) literatuur zijn volgens de besturen de belangrijkste bronnen voor inzichten over de effectiviteit van de maatregelen (35%) (zie Addendum 3, tabel 10.3.8).

De belangrijkste inzichten die zijn opgedaan uit die bronnen zijn op het gebied van digitalisering van het onderwijs (21%). Dan gaat het bijvoorbeeld om de opbouw van een les, de inrichting van een digitale lesdag, de instructie en de afwisseling in de les (zie Addendum 3, tabel 10.3.9).

7.3 Sturing op de uitvoering van de maatregelen

Figuur 7.3 laat zien dat de maatregelen van besturen, naar inschatting van de inspecteur, over het algemeen in redelijke tot aan zeer belangrijke mate evidence-informed zijn. Ook schatten inspecteurs in dat besturen over het algemeen in redelijke tot in zeer belangrijke mate een beeld hebben van de wijze waarop zij de effecten van de maatregelen gaan evalueren.

Figuur 7.3: Sturing van het bestuur

N = 60

7.4 Wat besturen nodig hebben - binnen en buiten het kader van het Nationaal Programma Onderwijs - om de uitvoering van de maatregelen voldoende uit te voeren

Tabel 7.6 laat zien dat alle besturen zeggen aanvullende middelen te hebben ontvangen van de overheid in verband met de coronacrisis.

Tabel 7.6: Heeft u dit schooljaar aanvullende middelen ontvangen van de overheid in verband met de coronacrisis?

	Percentage gekozen
Ja	100,0
Nee	0,0
n	62

Getallen geven percentages weer.

We hebben besturen gevraagd waar de extra middelen voor ingezet zijn. Meer dan de helft van de besturen geeft aan dat de extra middelen vooral zijn gebruikt om extra begeleiding en ondersteuning te regelen voor het voorkomen of wegwerken van achterstanden, meestal door extra personeel in te zetten, zowel in de klas als daarbuiten (66%). Het gaat dan bijvoorbeeld om persoonlijke begeleiding van studenten, maar ook (praktijk)lessen in kleinere groepen. De extra middelen zijn door een aantal besturen ook ingezet ten behoeve van uitstromende studenten richting hbo en arbeidsmarkt, bijvoorbeeld in het kader van bestrijding jeugdwerkloosheid (26%). Een ander deel van de middelen is door de besturen besteed aan de professionalisering en ondersteuning van docenten (26%) (zie Addendum 3, tabel 10.3.10).

Tabel 7.7 laat zien wat besturen zeggen nodig te hebben om de uitvoering van de maatregelen voldoende te laten zijn.

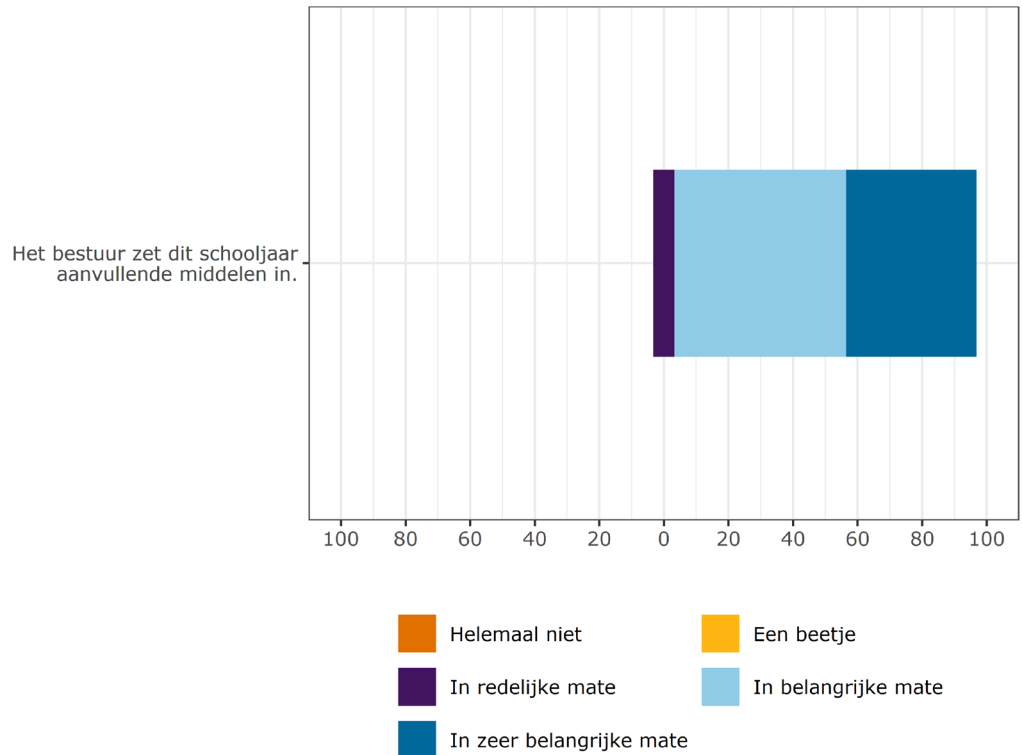
Tabel 7.7: Wat heeft u – zoals bijvoorbeeld in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs - nodig om de uitvoering van de maatregelen voldoende uit te voeren?

	Percentage gekozen
Meer fte personeel	88,3
Scholing van het huidige personeel	81,7
Structurele extra financiering	30,0
Kennisdeling op gebied van bewezen goede aanpakken (wetenschappelijke kennis)	40,0
Kennisdeling op gebied van goede praktijken (praktijkkennis)	51,7
Externe hulp, bijvoorbeeld adviesbureaus	33,3
Samenwerking in de regio	50,0
Toestemming om tijdelijk te mogen afwijken van bepaalde wet- en regelgeving	31,7
Anders	31,7
Niets	1,7
n	60

Getallen geven percentages weer.

Figuur 7.4 laat zien dat, naar inschatting van de inspecteur, alle besturen dit schooljaar zeggen in bepaalde mate aanvullende middelen in te zetten.

Figuur 7.4: Inzet aanvullende middelen

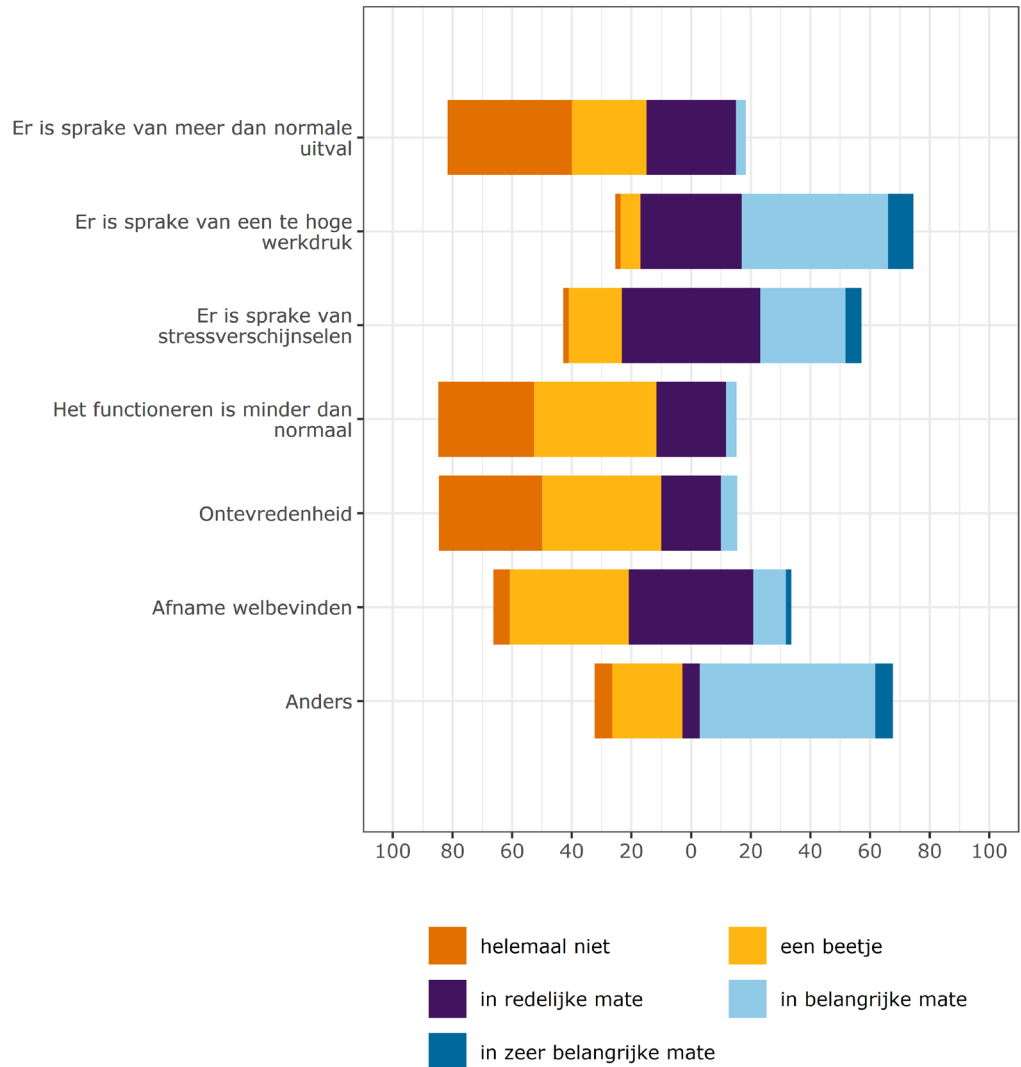

N = 62

7.5 Invloed van de gevolgen van de Covid19-crisis op het welbevinden van docenten en de effecten hiervan op hun werk volgens besturen

Figuur 7.5 laat zien in welke mate besturen personele knelpunten ervaren als gevolg van de coronacrisis.

Figuur 7.5: In welke mate ervaart het bestuur personele knelpunten als gevolg van de coronacrisis?

N = 60

Tabel 7.8 laat zien hoe groot naar schatting het percentage docenten is waarover besturen zich zorgen maken ten aanzien van het welbevinden. In de meeste gevallen is dit minder dan een kwart van de docenten.

Tabel 7.8: Hoe groot is naar schatting het percentage van de groep docenten waarover het bestuur zich zorgen maakt ten aanzien van het welbevinden?

	Percentage gekozen
0 tot 5%	51,7
5 tot 25%	32,8
25 tot 50%	8,6
50 tot 75%	1,7
75 t/m 100%	0,0
Het bestuur heeft hier (nog) onvoldoende zicht op	5,2
n	58

Getallen geven percentages weer.

Addendum I

7.6 Tabellen behorende bij de figuren uit hoofdstuk 7

Tabel 8.1: Het bestuur heeft een werkwijze om de gevolgen van de coronacrisis voor de brede ontwikkeling van studenten goed in beeld te krijgen

	Percentage gekozen
Helemaal niet	1,6
Een beetje	4,8
In redelijke mate	22,6
In belangrijke mate	48,4
In zeer belangrijke mate	22,6
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.2: Het bestuur heeft zicht op de gevolgen voor de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van studenten

	Percentage gekozen
Helemaal niet	1,6
Een beetje	0,0
In redelijke mate	29,0
In belangrijke mate	43,5
In zeer belangrijke mate	25,8
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.3: Het bestuur heeft zicht op de gevolgen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van studenten

	Percentage gekozen
Helemaal niet	1,6
Een beetje	1,6
In redelijke mate	17,7
In belangrijke mate	46,8
In zeer belangrijke mate	32,3
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.4: Het bestuur heeft zicht op de gevolgen voor het welbevinden van studenten

	Percentage gekozen
Helemaal niet	0,0
Een beetje	3,2
In redelijke mate	19,4
In belangrijke mate	45,2
In zeer belangrijke mate	32,3
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.5: Het bestuur treft maatregelen om het onderwijs te laten aansluiten bij de (onderwijs)behoeften van studenten

	Percentage gekozen
Helemaal niet	0,0

Tabel 8.5: Het bestuur treft maatregelen om het onderwijs te laten aansluiten bij de (onderwijs)behoeften van studenten

Een beetje	1,7
In redelijke mate	30,0
In belangrijke mate	43,3
In zeer belangrijke mate	25,0
n	60

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.6: Het bestuur heeft prioriteiten gesteld met betrekking tot onderwijs tijdens de coronacrisis

	Percentage gekozen
Helemaal niet	0,0
Een beetje	1,6
In redelijke mate	21,0
In belangrijke mate	53,2
In zeer belangrijke mate	24,2
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.7: Het bestuur heeft concrete doelen gesteld die hierbij aansluiten

	Percentage gekozen
Helemaal niet	11,3
Een beetje	22,6
In redelijke mate	22,6
In belangrijke mate	25,8
In zeer belangrijke mate	17,7
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.8: De maatregelen van het bestuur zijn evidence-informed

	Percentage gekozen
Helemaal niet	8,3
Een beetje	18,3
In redelijke mate	31,7
In belangrijke mate	31,7
In zeer belangrijke mate	10,0
n	60

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.9: Het bestuur heeft een beeld van de wijze waarop het de effecten van de maatregelen gaat evalueren

	Percentage gekozen
Helemaal niet	1,7
Een beetje	16,7
In redelijke mate	28,3
In belangrijke mate	30,0
In zeer belangrijke mate	23,3
n	60

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.10: Het bestuur zet dit schooljaar aanvullende middelen in

	Percentage gekozen
Helemaal niet	0,0
Een beetje	0,0
In redelijke mate	6,5
In belangrijke mate	53,2
In zeer belangrijke mate	40,3
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.11: Er is sprake van meer dan normale uitval

	Percentage gekozen
helemaal niet	41,7
een beetje	25,0
in redelijke mate	30,0
in belangrijke mate	3,3
in zeer belangrijke mate	0,0
n	60

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.12: Er is sprake van een te hoge werkdruk

	Percentage gekozen
helemaal niet	1,7
een beetje	6,8
in redelijke mate	33,9
in belangrijke mate	49,2
in zeer belangrijke mate	8,5
n	59

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.13: Er is sprake van stressverschijnselen

	Percentage gekozen
helemaal niet	1,8
een beetje	17,9
in redelijke mate	46,4
in belangrijke mate	28,6
in zeer belangrijke mate	5,4
n	56

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.14: Het functioneren is minder dan normaal

	Percentage gekozen
helemaal niet	32,1
een beetje	41,1
in redelijke mate	23,2
in belangrijke mate	3,6
in zeer belangrijke mate	0,0
n	56

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.15: Ontevredenheid

	Percentage gekozen
helemaal niet	34,5
een beetje	40,0
in redelijke mate	20,0
in belangrijke mate	5,5
in zeer belangrijke mate	0,0
n	55

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.16: Afname welbevinden

	Percentage gekozen
helemaal niet	5,5
een beetje	40,0
in redelijke mate	41,8
in belangrijke mate	10,9
in zeer belangrijke mate	1,8
n	55

Getallen geven percentages weer.

Tabel 8.17: Anders

	Percentage gekozen
helemaal niet	5,9
een beetje	23,5
in redelijke mate	5,9
in belangrijke mate	58,8
in zeer belangrijke mate	5,9
n	17

Getallen geven percentages weer.

8 Addendum II

8.1 Tabellen factsheet en webteksten

Onderstaande tabellen horen bij de figuren 3, 5 en 6 uit de factsheet en figuur 3 en 8 uit de webteksten.

Tabel 9.1: Studentgesprekken: Neem een online les in gedachten die jij slecht vindt. Wat maakt deze les vooral slecht?

	Percentage gekozen
Docent kan niet omgaan met ICT	34,9
Het opstarten van de les duurt lang	21,7
Docent zendt alleen	68,8
We moeten vrijwel de hele les zelfstandig werken	24,9
Het is niet duidelijk wat de bedoeling is van de les	24,3
Er is geen ruimte om vragen te stellen	21,7
Je krijgt geen feedback	16,9
Er is geen orde	11,6
Er is geen samenwerking met andere studenten tijdens de les	10,6
De les is te kort	9,5
Anders	42,3
We hebben geen online lessen (gehad)	3,2
n	189

Getallen geven percentages weer.

Tabel 9.2: Docenten: Ervaren jullie voldoende steun en aandacht van het management voor jullie functioneren in deze tijd? Naar sector

	Totaal	Sector		
		Economie	Techniek	Zorg
Ja, volgens de meeste docenten	77,6	87,1	79,4	70,4
Nee, volgens de meeste docenten	9,2	0,0	14,7	7,4
De antwoorden van de docenten lopen uiteen	12,2	12,9	5,9	18,5
Geen mening/weet niet, volgens de meeste docenten	1,0	0,0	0,0	3,7
n	98	31	34	27

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

In verband met te kleine aantallen is de sector landbouw niet meegenomen in de uitsplitsing.

In de totalen is deze sector wel meegenomen.

Tabel 9.3: Teamleiders: Als we kijken naar het 'totaalpakket' aan lessen dat op dit moment gegeven wordt, dus zowel die op school (of elders fysiek) als online: Wat vind je van de kwaliteit van het onderwijs voor de student in vergelijking met de situatie voor corona (maart 2020)? Is deze nu hoger of lager dan vóór maart 2020?

	Totaal	Niveau		
		Niveau 1,0/2,0	Niveau 3,0	Niveau 4,0
Lager	60,2	45,5	55,2	70,2
Hoger	4,1	18,2 >		
Geen verschil	35,7	36,4	44,8	29,8
n	98	22	29	47

Getallen geven percentages weer.

>/< = significant hoger/lager dan in de totale groep ($p < .05$).

Tabel 9.4: [Open vraag] Studentgesprekken: Heeft de corona-situatie ook voordelen die moeten blijven als de scholen weer helemaal open gaan? Welke?

	Aantal
Gedeeltelijk online lessen: minder reistijd	73
Meer zelfstandigheid en mogelijkheden maatwerk	37
Flexibiliteit in organisatie onderwijs (stages, kortere lesdagen)	23
SLB online, intensievere begeleiding en mogelijkheid online (app, mail) vragen te stellen	21
Infrastructuur online: opdrachten en onderwijs overzichtelijk en online inleveren opdrachten	21
Kleinere klassen behouden	21
Weinig tot geen voordelen, vooral fysiek contact is belangrijk	40
Minder reistijd is voordeel, maar dat online onderwijs mag blijven wordt niet genoemd	27
n	189

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 9.5: [Open vraag] Teamleiders: Welke nieuwe inzichten heeft deze periode opgeleverd voor het onderwijs van de toekomst?

	Aantal
Online lessen kunnen (deels) blijven (in combinatie met fysieke lessen!) /voordelen online	50
Overig	35
Bewezen wendbaarheid en flexibiliteit docenten en studenten/ Vernieuwing onderwijs vernieuwingen	29
Belang (fysiek) onderwijs/socialisatie/nadelen online onderwijs	16
Belang begeleiding	16
Begeleiding kan (deels) online blijven, waaronder ook oudercontact	15
Teamvergaderingen kunnen (deels) online blijven	13
Bredere heroverweging onderwijs, waaronder invulling onderwijstijd	11
Onderwijs ondersteunende processen kunnen (deels) online blijven, zoals bpv gesprekken, toetsing, intakes	13
Kleine klassen	10
Blijven investeren in digitaal onderwijs	8
Blijven profiteren van verbeterde ICT omgeving	7
Bedrijfsleven meer betrekken bij onderwijs/meer focus op aansluiting arbeidsmarkt	5
n	95

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

9 Addendum III

Frequentietabellen behorende bij de open vragen in het TR.

9.1 Studentniveau

Tabel 10.1.1: [Open vraag] Studentgesprekken: Indien zich volgens één of meer studenten onveilige situaties voordoen in de digitale lessen, kan je een voorbeeld geven van zo'n situatie?

	Aantal
Screenshots/opnames gemaakt	9
Digitaal lastiggevallen/gepest door andere student (buiten de les)	6
Uit de les gegooid door andere studenten	6
Onveilige situatie(s) goed afgehandeld/oplossingen voor gevonden	5
Les overnemen/ docent uitsluiten	4
Veilig gevoel, door duidelijke regels/aanpak opleiding	3
Camera hoeft niet aan	3
Nare dingen zeggen in chat/klieren in chat	2
Studenten voelen zich bekeken/opgelaten door camera	1
n	27

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 10.1.2: Studentgesprekken: Ga je door corona andere keuze maken qua werk of studie? Indien één of meer studenten door corona een andere keuze maken qua werk of studie, wat betekent dat dan?

> Anders, nl. (hoort bij tabel 5.15-5.17)

	Aantal
Switch naar BBL	5
Andere vervolgopleiding door corona-maatregelen (die wel aansluit op vertraging/minder online lessen biedt)	3
Ik kan meer of juist minder werken naast mijn studie nu	2
Er is minder mogelijk internationaal en qua praktijklessen	2
Motivatie neemt aan/twijfelen meer	2
Door Corona meer focus voor studie (door corona begonnen aan deze opleiding)	
Sommige vakken met apparatuur zijn online minder leuk dus die richting interesseert me nu minder dan als ik fysiek de praktijkles had	1
Verder bekwamen in online en ICT	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 10.1.3: [Open vraag] Studentgesprekken: Indien school om feedback vroeg en daar iets mee deed volgens de meeste studenten, kun je een voorbeeld geven van feedback waar de opleiding wat mee gedaan heeft?

	Aantal
Aanpassingen in (online) lessen	34
Organisatorische aanpassingen	29
Studenten geven docenten feedback	12
Extra begeleiding of extra les/uitleg	9
Maatregelen rondom stage en stagebegeleiding	5

	Aantal
Overig	6
Voorbeeld waar niks mee is gedaan	3
Betere communicatie	3
Faciliteiten op school	1
n	89

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 10.1.4: [Open vraag] Studentgesprekken: Hebben jullie tips voor de opleiding om het onderwijs van nu (nog) beter te maken?

	Aantal
Rooster kan beter, met name veel tussenuren/ ongelukkige combi van fysiek en online	37
Meer les op school, soms met name voor specifieke vakken/onderdelen	30
Betere organisatie van (online) lessen, soms met suggestie professionalisering docenten	28
Betere interne communicatie (naar studenten toe) betreft in te leveren werk, voortgang (ook over inhalen achterstanden), overgangscriteria, uitgevallen lessen, inleveren, rooster	27
Meer praktijk	19
(Overwegend) tevreden studenten	15
Meer sociale activiteiten en teamwork, ook buitenschools	15
Meer begeleiding en psychische ondersteuning	15
Betere kwaliteit lessen zelf (opzet, volgorde, duur)	14
Betere interne communicatie, met name van docenten richting studenten ook over inhalen achterstanden of uitgevallen lessen	13
Meer interactie tijdens de les/ studenten actiever betrekken in de les (docent-student, studenten onderling)	10
Beter overzicht wat studenten moeten doen	9
(Bijna) geen tips, tevreden studenten	9
Meer feedback naar studenten, maatwerk	5
Luisteren naar studenten (door de opleiding)	3
n	172

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 10.1.5: Studentgesprekken: We horen landelijk wel dat er studenten zijn die door de coronacrisis achterlopen in hun opleiding. Wat voor hulp is er bij jullie als studenten achterlopen? (hoort bij tabel 5.25-5.27)

> Anders, nl.

	Aantal
Persoonlijke begeleiding	25
Hulp bij plannen	10
Schuiven met examens/opdrachten	8
Naar school komen	4
Een plek waar je begeleid huiswerk kan maken	2
Inhaalweken	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 10.1.6: Studentgesprekken: Indien één of meer studenten dit schooljaar te maken hebben gehad met stages die niet zijn doorgegaan of die anders zijn ingevuld, welke oplossing(en) is/zijn daarvoor bij jullie gevonden? (hoort bij tabel 5.28-5.29)

> Anders, nl.

	Aantal
Kortere dagen/minder uren	10

	Aantal
Bpv-opdrachten op school of thuis uitvoeren/andere werkzaamheden binnen het leerbedrijf	5
Meeloopdagen/gastcolleges/projecten bij of met stagebedrijven	4
Gewisseld van (erkende) stageplek	4
Andere (online) werkzaamheden binnen het leerbedrijf gedaan	2
Diverse maatwerkoplossingen/ verschillend per student	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

9.2 Opleidingsniveau

Tabel 10.2.1: [Open vraag] Teamleiders: Leiden de ontwikkelingen m.b.t. het arbeidsmarktperspectief van uw studenten tot ander beleid?

	Aantal
Arbeidsmarktontwikkelingen leiden niet tot ander beleid	10
Meer focus op LLO/alumni/doorstromen naar hoger niveau	9
Aanpassingen aan de voorkant (promotie/ voorlichting/ instroom/numerus fixus)	9
Intensiveren samenwerking bedrijfsleven /andere inrichting stages	6
Meer inspelen op modernisering/andere ontwikkelingen om te voldoen aan behoefte werkveld	4
n	33

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.2: Docenten: Indien verschillen in voortgang zijn in beeld gebracht, hoe hebben jullie dat gedaan? (hoort bij tabel 6.11-6.12)

> Anders, nl.

	Aantal
Gesprekken studenten/op aangeven van studenten	9
Via studentvolgsysteem	5
Oudergesprekken	2
Enquêtes afgenomen	1
Presentie bijhouden	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.3: Docenten: Op welke vakgebieden doen zich eventuele achterstanden voor? (hoort bij tabel 6.15-6.16)

> Anders, nl.

	Aantal
Sociale vaardigheden	8
Op meerdere vakgebieden/ in de breedte van de opleiding	4
Projectmatig werken	1
Zelfstandigheid	1
Proactief zijn	1
Burgerschap	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.4: Teamleiders: Indien er studenten met achterstanden zijn, op welke vlakken zijn er dan vooral achterstanden?

> Anders, nl.

	Aantal
Achterstand in sociale vaardigheden	5
Geen achterstand	4
Achterstand in maken van opdrachten/examens	4
Weet niet/(nu nog) geen zicht op	3
Stage(uren)	3
Op alle gebieden/combinatie	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.5: Docenten: Indien je de kwaliteit van de BPV lager vindt, waarom vind je dat? (hoort bij tabel 6.27)

> Anders, nl.

	Aantal
Stageplek niet toereikend in aanbod	4
Minder sociale contacten gelegd	3
Moeilijker/geen stage	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.6: Docenten: Vinden jullie het diploma nog evenveel waard als voor corona? (hoort bij tabel 6.34 en 6.35)

Ja/Nee, want:

	Aantal
De examens zijn uitgevoerd en beoordeeld zoals anders	64
Het team waarborgt de kwaliteit	8
Diploma is méér waard doordat het nu meer doorzettingsvermogen en veerkracht vraagt	17
Minder praktijkervaring	3
Minder keuzedelen	5

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.7: Docenten: In geval van een veranderd arbeidsmarktperspectief voor de huidige examenkandidaten, hoe spelen jullie hierop in? (hoort bij tabel 6.36)

> Anders, nl.

	Aantal
Ondersteuning op het gebied van stages (meer begeleiding van vinden stage, matching, voorbereiding stage of tijdens de stage)	5
Voorlichting aan ouders	1
Intensiveren contacten netwerk om studenten onder te brengen	1
Inspelen op actualiteit tijdens lessen	1
Voorlichting mogelijkheid bedrijven aan eerstejaars	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.8: Docenten: Welke maatregelen hebben jullie genomen voor studenten die geen reguliere bpv plek hebben? (hoort bij tabel 6.39)

> Anders, nl.

	Aantal
Meer begeleiding/bemiddeling/coaching met het zoeken naar BPV plek	4
Maatwerktraject aanbieden	3
Flexibel omgaan met stage-uren (later in het jaar meer uren)	2
Vervangende opdracht thuis	2
Nieuwe BPV plek	2
Lobby om meer leerbedrijven erkend te krijgen	1
Proefstages (stages zonder betaling)	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.9: Docenten: Welke aanpassingen zijn er in de examinering dit jaar? (hoort bij tabel 6.40 en 6.41)

> Anders, nl.

	Aantal
Flexibiliteit in planning wanneer examens worden afgenomen	9
Aanpassing grootte groep/ grotere lokalen	3
Onderdelen examens laten vervallen	2
Examinering tijdens bpv	2
Couance bij het aanleveren van het aantal bewijsstukken voor opdrachten	1
Meerdere keren praktijkexamen afgenomen	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.10: Teamleiders: Welke ondersteuning biedt de opleiding in relatie tot welbevinden studenten? (hoort bij tabel 6.42)

> Anders, nl.

	Aantal
Extra inzet studiecoaches, pedagogisch medewerkers en loopbaancentrum	9
Ondersteuningsklassen, extra lessen voor studenten die ondersteuning behoeven	7
Studenten meer/vaker op school laten komen, extra lessen	6
(Leuke) activiteiten voor studenten organiseren, sociale cohesie, elkaar leren kennen	5
Bereikbaarheid docenten en communicatie naar studenten, ouders	4
Leerplicht (eerder) betrekken, verzuim, verzuimgesprekken	2
Maatwerk bieden, hulp bij thuisproblematiek	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.11: Teamleiders: Voor welke groepen binnen de opleiding hebben jullie extra begeleiding georganiseerd? (hoort bij tabel 6.43-6.44)

> Anders, nl.

	Aantal
Alle studenten	3
Studenten zonder stage	3
Moeilijk met corona	2
Studenten van bepaald niveau	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.12: Teamleiders: Hoe ziet die extra begeleiding eruit? (hoort bij tabel 6.45-6.46)

> Anders, nl.

	Aantal
Hulp van zorgteam/slb	9
Hulp met planning	3
Veilig inrichten (studie)plekken op school	2
Laptops/devices	1
Onderwijsassistenten in de klas	1
Extra herkansing met begeleiding	1
Ouders vaker betrekken	1
Ondersteuning met schulden	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.13: [Open vraag] Teamleiders: Indien de structuur van de tweedelijns begeleiding en zorg in corona is aangepast: hoe dan?

	Aantal
Uitgebreid/geïntensiveerd	14
Extra mensen ingezet	10
Meer samenwerking tussen zorgmedewerkers/coaches/docenten	6
Studenten in de gaten houden	6
Meer online	3
Sneller ingrijpen bij verzuim	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.14: Teamleiders: Welke wijzigingen zijn er in het onderwijsaanbod (exclusief bpv)? (hoort bij tabel 6.51-6.52)

> Anders, nl.

	Aantal
Geheel of deel gecompriemd (minder uren)	15
Minder externe activiteiten (excursie, gastspreker)	4
Werkproces buiten het KD	1
Meer huiswerkuren	1
Meer beroepsgerichte examentraining	1
Inhaalprogramma	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.15: [Open vraag] Teamleiders: Zijn er specifieke thema's waarop het bestuur nu meer stuurt?

	Aantal
Corona(gerelateerde)maatregelen	25
Onderwijskwaliteit en -ontwikkeling	19
Aandacht voor en welbevinden personeel en studenten	18
Organisatorische en bestuurlijke zaken	14
Facilitering	13
Begeleiding, achterstanden, uitval	9
Overig	8
Examinering	7
Verantwoordelijkheid en verbinding teams	7
n	28

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.16: Teamleiders: Stel dat je extra financiële middelen krijgt uit het NPO, waar zou je dat aan willen besteden? (hoort bij tabel 6.65 en 6.66)

> Anders, nl.

	Aantal
Overig	16
Verdere onderwijs ontwikkeling/ digitalisering	10
Aandacht voor de sociale en brede ontwikkeling van studenten, o.a. ook groepsdynamiek	9
Kleinere klassen	7
Extra materialen	4
Administratieve hulp docenten	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.17: [Open vraag] Docenten: Zijn er goede voorbeelden in jullie onderwijs die wij in onze rapportage mogen delen?

	Aantal
Meer individuele aandacht door intensivering begeleiding/bijv. vaker op school, kleine groepen	26
Verbeterde ICT-omgeving en/of digitale pedagogische aanpak	22
Innovatie/ meer samenwerking met externe partijen, m.n. gericht op praktijk/bpv/ examinering praktijk	13
Saamhorigheid/onderlinge afstemming in docententeam	10
Nieuwe vormen/opdrachten praktijkonderwijs	7
Grotere flexibiliteit, creativiteit en aanpassingsvermogen	6
Overig	6
Zoveel mogelijk alles door laten gaan, koersvast	5
n	73

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

Tabel 10.2.18: [Open vraag] Teamleiders: Zijn er goede voorbeelden in jullie onderwijs die wij in onze rapportage mogen delen?

	Aantal
Meer individuele aandacht door intensivering begeleiding en voorbeeld kleinere klassen	29
Verbeterde ICT omgeving en/of digitale pedagogische aanpak	21
Innovatieve/meer samenwerking met externe partijen, met name gericht op praktijk/bpv/examinering praktijk	15
Overig	14
Nieuwe vormen/opdrachten praktijkonderwijs	8
Het goede functioneren van docenten; knop om/volhouden/creatief/...	5
Flexibiliteit in rooster, groepsgroottes, etc.	5
Verbeterde interne verbindingen	4
Aanpak MT/Team; vrijheid aan team of juist centraal crisisteam om te ontlasten	3
n	79

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider.

Tabel 10.2.19: [Open vraag] Teamleiders: Zijn er ondersteunende maatregelen die jullie hebben getroffen voor docenten met een minder welbevinden? Zo ja, welke?

	Aantal
Meer gesprekken en contact vanuit teamleider/algemeen	55
Verbondenheid en contact tussen docenten, sociale activiteiten	25
(Thuiswerk)voorzieningen faciliteren	24
Werkdruk verminderen	19
Vergoeding, financieel en cadeautjes	15
Extra contact vertrouwingspersoon/coach/maatschappelijk werker/bedrijfsarts	14
Fysieke vergaderingen en lessen	14
Omgaan met angst/risico voor besmettingen	8
Geen	6
n	90

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten.

9.3 Bestuursniveau

Tabel 10.3.1: [Open vraag] Besturen: Indien u een beeld heeft van studievoortgang en welbevinden van studenten, hoe heeft u dat zicht verkregen?

	Aantal
Gesprekken (verschillende gesprekspartners)	26
Persoonlijk contact slb'er/docenten/coach	26
Enquêtes (verschillende doelgroepen)	19
Via studentenraad en/of ondernemingsraad	17
In beeld bij de teams	15
Analyse/onderzoek	11
Via zorgfunctionarissen/ -structuur	8
Administratie, cijfers	6
Bereikbaarheid op locatie of digitaal	4
n	57

Tabel 10.3.2: [Open vraag] Besturen: Indien er voor de bbl-studenten specifieke zorgen zijn, welke zorgen zijn dat?

	Aantal
Geen BBL plek beschikbaar (invloed sector)	15
Risico's bij afstandsonderwijs	7
Verschuiving BBL naar BOL	4
Studenten mogen niet naar school van BBL plek	4
BBL plekken trekken aan studenten om fulltime te werken	3
Verschuiving van BOL naar BBL	3
Niet aantal gewenste praktijk uren of opgedane vaardigheden	3
Meer VSV	2
Andere manier van onderwijs aanbieden	2
n	31

Tabel 10.3.3: [Open vraag] Besturen: En heeft u daarom voor deze doelgroep specifieke maatregelen genomen? Zo ja, welke?

	Aantal
In overleg met bedrijfsleven/sector	5
Persoonlijke begeleiding	5
Oplossingen niet nodig	4
Studenten naar school halen	3
Maatwerkoplossingen	3
Verandering in lesprogramma/tijden (online)	3
Oplossingen overuren zorgsector	3
Studenten naar BOL overschrijven	2
Ondersteuning voor betalingsproblemen/uitkeringen	2
n	24

Tabel 10.3.4: [Open vraag] Besturen: Wat zijn de belangrijkste prioriteiten of kaders die het bestuur voor het huidige schooljaar aan de opleidingsteams heeft meegegeven? Noem er maximaal 3.

	Aantal
Begeleiding en zorg, kwetsbare studenten/groepen	26
In contact blijven met studenten, binding	18
Professionalisering en facilitering personeel, onderwijsontwikkeling	20
Onderwijskwaliteit voorop, zo veel mogelijk gaat door	16
Welzijn studenten en personeel	13
Veiligheid, coronamaatregelen, servicedocumenten	13
Examinering en diplomering, diplomawaarde	12
Stage en praktijk	11
Voortgang en uitval studenten	11
n	58

Tabel 10.3.5: [Open vraag] Besturen: Indien de prioriteiten/kaders zijn verwoord in concrete doelstellingen, kunt u hiervan een voorbeeld geven?

	Aantal
Professionalisering, facilitering	9
Begeleiding en zorg	7
Aanwezigheid studenten op school	7
Besteding extra middelen	4
Examinering, rol examencommissie	4
Socialisatie, welzijn, betrokkenheid	4
Overig	4
Reguliere kpi's, pdca	4

	Aantal
Leerachterstanden	2
n	33

Tabel 10.3.6: [Open vraag] Besturen: Welke maatregelen heeft u genomen om de cognitieve en beroepsmatige ontwikkeling van studenten te bevorderen? Noem er max. 3

	Aantal
Alternatieve bpv / bpv bij aanverwante sectoren / simulatie / breed: iets met bpv	26
Extra begeleiding / coaching (inclusief bpv-begeleiding)	18
Inzet op digitale vaardigheden docent (inclusief online didactiek.	15
Digitaal onderwijs / digitalisering (inclusief <i>blended learning</i>)	13
Lessen/onderwijs zoveel mogelijk door laten gaan (vnl praktijk)	10
Inzet op kwetsbare studenten / kwetsbaar naar school halen	8
Inzet op examenstudenten/ focus op examen	8
Extra lessen	7
Kleine klassen	4
n	58

Tabel 10.3.7: [Open vraag] Besturen: Welke maatregelen/interventies heeft u genomen om het welbevinden van studenten in deze tijd te bevorderen? Noem er max. 3

	Aantal
(Sociaal) Psychologische ondersteuning	23
Studenten naar school	19
Vaker of meer SLB/mentor	17
Extra (leuke) activiteiten voor betrokkenheid	14
Persoonlijke begeleiding	13
Sociale ontwikkeling	7
Verzuimpreventie	7
Informatie voorziening in overleg onderling/ouders/student	6
Studiecoaching	4
n	58

Tabel 10.3.8: [Open vraag] Besturen: Wat zijn uw belangrijkste bronnen t.a.v. effectiviteit maatregelen?

	Aantal
Intern leren van elkaar, eigen ervaringen	22
(Wetenschappelijke) literatuur	22
Andere scholen (mbo, vo en ho)	19
Onderzoeksbureaus, adviesbureaus, nro	15
MBO Raad	11
Overige stakeholders	8
Webinars	2
Ministerie, inspectie	2

	Aantal
Nieuwsbrieven	1
n	46

Tabel 10.3.9: [Open vraag] Besturen: Wat zijn de belangrijkste inzichten uit die bronnen?

	Aantal
Digitale vaardigheden, hybride en online lessen	13
Behoeften studenten en personeel	9
Socialisatie, welbevinden	6
Zorg en begeleiding	5
Creativiteit, duurzame oplossingen	4
Positieve gevolgen coronacrisis	3
Kleine klassen, maatwerk	3
Binnenklimaat, hygiëne	2
Formatieve toetsing, flexibele examinering	2
n	35

Tabel 10.3.10: [Open vraag] Besturen: Waar zijn de aanvullende middelen die u heeft ontvangen van de overheid dit schooljaar voor ingezet?

	Aantal
Extra begeleiding en ondersteuning, wegwerken achterstanden	41
Extra personeel	35
Doorstroom: matching en nazorg	16
Trainingen en middelen voor docenten	16
Stage (ook simulaties, BBL en bedrijven)	12
Waarborgen 1,5m en hygiëne corona maatregelen	5
Verdeling geld over jaren	5
Meewerken aan onderzoek	2
Inzet eigen middelen	1
n	58

10 Addendum IV

Alle overige tabellen die niet gebruikt zijn ter beantwoording van een centrale onderzoeksvraag. Deze tabellen presenteren de resultaten van vragen over mbo-specifieke thema's. Ze zijn benut om deze thema's in de factsheet en webteksten te adresseren. In dit addendum zijn ook de resultaten opgenomen van interviews die we afgenomen hebben met vertegenwoordigers, meestal teamleiders, van 14 opleidingen buiten de steekproef van de 98 opleidingen waarover in het technisch rapport gerapporteerd is. In de periode april-juni 2021 hebben we namelijk ook gesprekken gevoerd met teamleiders bij wie we eerder - in september 2020 - al interviews hadden afgenomen. Daarover is toen gerapporteerd in de derde Covid-monitor mbo.

10.1 Studentniveau

Tabel 11.1.1: Studentgesprekken: De minister heeft gezegd dat alle mbo-studenten minstens 1 dag per week naar school mogen. Hebben jullie één of meer dagen per week les op school, of op een andere fysieke locatie?

	Percentage gekozen
Alle studenten: Ja, 1 dag of meer.	88,8
Een deel van de studenten: 1 dag of meer en een ander deel: minder dan 1 dag.	5,9
Alle studenten: Nee, minder dan 1 dag.	5,3
n	188

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.1.2: Studentgesprekken: Neem een online les in gedachten die jij goed vindt. Wat maakt deze les vooral goed?

	Percentage gekozen
Er is ruimte voor vragen	40,7
Docent betreft de studenten actief	51,9
Studenten kunnen veel met elkaar samenwerken	19,0
Er is veel afwisseling in de les	41,8
Het is duidelijk waar de les over gaat	43,9
Er is een prettige sfeer in de les	21,2
De les heeft een duidelijke structuur	31,2
Anders	45,5
We hebben geen online lessen (gehad)	2,6
n	189

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.1.3: Studentgesprekken (eerstejaars): Neem een online les in gedachten die jij goed vindt. Wat maakt deze les vooral goed?

> Anders, nl.

	Aantal
Goed gebruik ICT en andere digitale middelen	10
Ruimte om zelfstandig te werken	9
Duidelijke uitleg	8
Goed contact leraar/ leraar bereikbaar en enthousiast	3
Minder afleiding (rustig)	3

	Aantal
Wordt rekening gehouden met verschil in niveau studenten en ruimte voor persoonlijke aandacht	3
Iedereen heeft zn camera aan	1
Goede afspraken gemaakt van te voren	1
Duur van de les is niet te lang	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten.

Tabel 11.1.6: Studentgesprekken (ouderejaars): Neem een online les in gedachten die jij goed vindt. Wat maakt deze les vooral goed?

> Anders, nl.

	Aantal
Goed gebruik ICT en andere digitale middelen	6
Duidelijke uitleg	6
Ruimte om zelfstandig te werken	5
Opdrachten klassikaal bespreken / controle op maken opdrachten	5
Iedereen heeft zn camera aan	3
Goed contact leraar/ leraar bereikbaar, enthousiast en betrokken	3
Duur van de les is niet te lang	3
Ruimte voor eigen inbreng	1
Persoonlijke aandacht	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten

Tabel 11.1.5: Studentgesprekken (eerstejaars): Neem een online les in gedachten die jij slecht vindt. Wat maakt deze les vooral slecht? (hoort bij tabel 9.1)

> Anders, nl.

	Aantal
Docent is slecht voorbereid	7
Moeilijk aandacht er bij te houden / te concentreren (voor zowel leerling als docent)	6
Les is te lang / te veel online les achter elkaar	5
Stof wordt niet goed behandeld (te snel/ te langzaam voor online)	5
Slechte wifi bij docent	2
Veel studenten afwezig	1
Combinatie online en fysiek werkt niet goed: te weinig aandacht voor beide groepen	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten

Tabel 11.1.7: Studentgesprekken (ouderejaars): Neem een online les in gedachten die jij slecht vindt. Wat maakt deze les vooral slecht? (hoort bij tabel 9.1)

> Anders, nl.

	Aantal
Stof wordt niet goed behandeld (te snel/ te langzaam voor online of helemaal niet)	16
Moeilijk aandacht er bij te houden / te concentreren	8
Les is te lang / te veel online les achter elkaar	7
Docent is slecht voorbereid	6
Slechte digitale verbinding	4
Geen structuur in de les / chaotisch	3
Combinatie online en fysiek werkt niet goed: te weinig aandacht voor beide groepen	1

	Aantal
Studenten stellen geen vragen omdat ze niet vol in beeld willen	1
Veel studenten afwezig	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer studenten

Tabel 11.1.8: Studentgesprekken (eerstejaars): We zijn benieuwd of jullie aan het begin van het schooljaar toetsen of opdrachten hebben gemaakt, waarmee de docent jullie niveau heeft bepaald. Als dat is gebeurd, voor welke vakken was dat?

	Percentage gekozen
Nederlands	59,2
Rekenen	60,2
Engels	33,7
Beroepsgerichte vakken	5,1
Overig	5,1
Geen enkel vak	23,5
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.1.9: Studentgesprekken (eerstejaars): Hebben jullie gehoord hoe je die toets of opdracht hebt gemaakt?

	Percentage gekozen
Nee, de meeste studenten hebben niets gehoord.	8,0
Ja, de meeste studenten hebben terugkoppeling gekregen.	74,7
De meeste studenten weten dit niet meer.	6,7
De studenten ervaren dit verschillend.	10,7
n	75

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.1.10: Studentgesprekken: Heeft school dit schooljaar aan jullie gevraagd wat jullie van de opleiding vinden, zoals de lessen, de organisatie en de begeleiding? Dat kan bijvoorbeeld geweest zijn tijdens een gesprek, in de klas of in een enquête.

	Percentage gekozen
Ja, volgens de meeste studenten.	78,3
Nee, volgens de meeste studenten.	8,5
Weet niet, volgens de meeste studenten.	1,6
Studenten ervaren dit verschillend.	11,6
n	189

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.1.11: Studentgesprekken: Heeft school iets gedaan met jullie feedback?

	Percentage gekozen
Ja, volgens de meeste studenten.	37,1
Nee, volgens de meeste studenten.	24,1
Weet niet, volgens de meeste studenten.	18,8
Studenten ervaren dit verschillend.	20,0
n	170

Getallen geven percentages weer.

10.2 Opleidingsniveau

Tabel 11.2.1: Docenten: Hebben jullie afspraken gemaakt voor de inrichting en uitvoering van online lessen?

	Percentage gekozen
Ja, volgens de meeste docenten	83,3
Nee, volgens de meeste docenten	13,5
De meeste docenten weten dit niet.	0,0
Docenten ervaren dit verschillend.	3,1
n	96

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.2: Docenten: waarover gaan die afspraken?

	Percentage gekozen
Cameragebruik	94,0
Structuur van de les	46,4
Aan-/afwezigheid	83,3
Verhouding instructie/zelfstandig werken	34,5
Groepswerk	29,8
Interactie	27,4
Anders, nl.	48,8
n	84

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.3: Docenten: Waarover gaan die afspraken?

> Anders, nl.

	Aantal
Gebruik van materialen, werkvormen, didactiek tijdens de les	10
Gedagsregels voor studenten	8
Onderhouden van contacten met/ begeleiding van studenten in- en rondom de les.	6
Het voorkomen van de student (bv kleding, uiterlijk)	4
Gebruik van ict-systemen	2

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten

Tabel 11.2.4: Docenten: Hoe denken jullie dat studenten het onderwijs van nu in vergelijking met de situatie vóór corona beoordelen? En waarom?

	Percentage gekozen
veel slechter, want	8,2
slechter, want	72,2
even goed, want	26,8
beter, want	17,5
veel beter, want	0,0
n	97

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.5: [Open vraag] Docenten: Hoe denken jullie dat studenten het onderwijs van nu in vergelijking met situatie vóór corona beoordelen? En waarom? Studenten vinden het onderwijs ... want, ...

	Aantal
(veel) slechter want, ...	
Sociale aspect wordt gemist (studenten elkaar tegenkomen)	29

(veel) slechter want, ...	Aantal
Studenten missen les op school (fysiek onderwijs/ praktijklessen) en stage - leren daardoor minder	25
Studenten ervaren minder focus/ betrokkenheid/ motivatie/ structuur. Lastiger om zelfstandiger te werken	22
Onderwijs (lessen) wordt slechter ervaren (variatie werkvormen, dynamiek)	4
n	78

even goed, want...	Aantal
Al met al.... Er zijn voordelen en nadelen, maar die wegen tegen elkaar op. Of nadelen hebben ook voordelen, etc.	9
Er is weinig veranderd (programma uitgevoerd, praktijk gaat gewoon door etc.)	5
Er is een modus gevonden in de nieuwe inrichting waardoor studenten tevreden blijven, bv balans online-fysiek, zelfde kwaliteit op een andere manier, kleinere groepen, meer structuur en rust	5
n	26

beter, want	Aantal
Studenten vinden online onderwijs prettig (meer concentratie, meer zelfstandigheid)	8
Minder reistijd	4
De klassen zijn kleiner / meer persoonlijke aandacht	3
n	17

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten

Tabel 11.2.6: Docenten: Ben je regelmatig ongerust over het risico op besmetting met het coronavirus hier op school?

	Percentage gekozen
Ja, volgens de meeste docenten, nl.	26,8
Nee, volgens de meeste docenten	41,2
Docenten ervaren dit verschillend	32,0
n	97

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.7: Docenten: We horen wel eens dat docenten zich in de digitale omgeving niet veilig voelen, bijvoorbeeld doordat studenten printscreens maken en verspreiden, of door vervelende dingen in de chat. Gebeuren dat soort dingen hier wel eens in de les?

	Percentage gekozen
Nee, volgens de meeste docenten	82,7
Ja, volgens de meeste docenten	10,2
Weet niet, volgens de meeste docenten	1,0
De antwoorden van de docenten lopen uiteen	6,1
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.8: [Open vraag] Docenten: Indien aan de orde: Kan je een voorbeeld geven van zo'n situatie?

	Aantal
Extern iemand in de les laten / vrienden die mee luisteren	7
Docent buitensluiten (les overnemen)	5
Ouders die zich met de les bemoeien	5
Opnemen van de les / screenshots	3
Het maken van 'grapjes' onderling	2
Lui/lak aan regels/camera uit	2
Studenten die elkaar dempen/achtergronden veranderen/uit les gooien	2
Afbeeldingen/teksten laten zien	2
Vervelend dat studenten de thuissituatie zien	1

Hacken account van docent	1
n	29

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de docenten

Tabel 11.2.9: Docenten: Hebben jullie tijd en ruimte om met elkaar in gesprek te gaan over de kwaliteit van het onderwijs in de coronaperiode?

	Percentage gekozen
Ja, volgens de meeste docenten	74,2
Nee, volgens de meeste docenten	16,5
De docenten ervaren dit verschillend	9,3
n	97

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.10: Docenten: Evalueren jullie of de teamacties en teamafspraken voor de kwaliteit van het onderwijs in coronatijd resultaat hebben?

	Percentage gekozen
Ja, volgens de meeste docenten	74,7
Nee, volgens de meeste docenten	17,9
De antwoorden van de docenten lopen uiteen	7,4
n	95

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.11: Teamleiders: Zijn er binnen uw instelling of opleiding kaders, uitgangspunten of afspraken geformuleerd voor de afstandslessen?

	Percentage gekozen
Ja, door het bestuur	19,4
Ja, door de directie	15,3
Ja, door het team	35,7
Anders, nl.	21,4
Nee	8,2
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.12: Teamleiders: Zijn er binnen uw instelling of opleiding kaders, uitgangspunten of afspraken geformuleerd voor de afstandslessen?

> Anders, nl.

	Aantal
Combi	6
Crisisteam/groep	2
Gehele organisatie	1
Vakgroep	1
Regionaal bedrijfsleven	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de Teamleider

Tabel 11.2.13: [Open vraag] Teamleiders: Wat zijn de belangrijkste kaders/uitgangspunten/afspraken?

	Aantal
Pedagogisch/didactisch	19

	Aantal
Cameragebruik/aanwezigheid	12
Gedragsregels in de les	12
Verdeling fysiek/online/zelfstandig	11
Scholing/training/teamsgebruik	9
Taakverdeling bestuur/directie/team	9
Continuïteit/wettelijke regels	5
Overwegend fysiek op school	4
Registratie/slb	1
n	88

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de Teamleider

Tabel 11.2.14: Teamleiders: Wat is er nodig binnen jouw opleiding om de kwaliteit van het huidige onderwijs te verhogen tot het niveau van voor corona?

	Percentage gekozen
Professionalisering in ICT-vaardigheden	40,7
Professionalisering in online didactiek	62,7
Faciliteiten, nl.	49,2
Meer voorbereidingstijd voor docenten	23,7
Meer docenten	39,0
Kleinere groepen	52,5
(werven van) personeel met andere competenties	28,8
Anders, nl.	44,1
n	59

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.15: Teamleiders: Wat is er nodig binnen jouw opleiding om de kwaliteit van het huidige onderwijs te verhogen tot het niveau van voor corona? >Anders, namelijk

	Aantal
Samenwerking in het kader van kennismanagen	3
Tijd	1

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.16: [Open vraag] Teamleiders: Welke maatregelen denken jullie te gaan nemen voor volgend schooljaar (21/22)? [Thema Studievoortgang]

	Aantal
Intensievere (individuele) begeleiding door mentor/SLB/studiecoach	19
Meer aandacht voor groepsvorming/gedrag en attitude bijv. middels introductieweken, sessies groepsdynamica, buddy's of samen sporten buiten	9
Nog niet bepaald/later over spreken/afhankelijk van overheidsmaatregelen (n.a.v. toetsen/opdrachten/enquêtes/teambespreking)	9
Meer praktijklessen/kleinere klassen praktijklessen	9
Verlengers in klas(je) bij elkaar zetten/ Anticiperen op een grote groep verlengers/cursusduur flexibeler	8
Online/hybride lessen behouden (deel vakken en/of deel studenten) dan wel blended learning	8
Geen specifieke maatregelen/n.v.t.	8

	Aantal
BPV aangepast	7
Meer Nederlands/aandacht taalvaardigheid/communicatieve vaardigheden/REN vakken	7
Kleinere klassen/meer handen voor de klas	6
n	87

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.17: Teamleiders: Lukt het jullie om in deze periode een cyclus van kwaliteitszorg te doorlopen?

	Percentage gekozen
Ja	66,0
Nee	5,2
Enigszins	28,9
n	97

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.18: Teamleiders: Evalueren jullie of de verbetermaatregelen/aanpassingen die jullie genomen hebben tijdens de coronacrisis ook daadwerkelijk resultaat hebben?

	Percentage gekozen
Ja	78,6
Nee	7,1
Enigszins	14,3
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.19: [Open vraag] teamleiders: [Indien ja] Kun je dit illustreren aan de hand van één maatregel?

	Aantal
Evaluatie en aanpassingen van (online) lessen/lesprogramma	37
Samenwerking/aanpassing zorg en begeleiding	12
Continu, kortcyclisch verbeteren	10
Overige maatregelen/aanpassingen	10
Maatregelen/monitoring in-, door- en uitstroom	8
Aanpassingen in de stage	4
Aanpassingen in de examinering	4
Meer structuur aanbrengen	2
Online oudergesprekken	2
n	88

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.20: Teamleiders: Heeft de opleiding anders of meer gecommuniceerd naar de volgende partijen dan in normale omstandigheden?

	Percentage gekozen
Ja, naar studenten	89,8
Ja, naar ouders	72,4
Ja, naar het werkveld	67,3
Ja, met de OR	8,2
Ja, met andere scholen (waaronder toeleverende of afnemende scholen)	45,9

Tabel 11.2.20: Teamleiders: Heeft de opleiding anders of meer gecommuniceerd naar de volgende partijen dan in normale omstandigheden?

Nee, er is niet anders of meer gecommuniceerd	7,1
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.22: Teamleiders: Ervaar je tijdens deze corona-crisis knelpunten in de wet- en regelgeving?

	Percentage gekozen
Ja	37,8
Nee	62,2
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.23: Teamleiders: Ben je ook verantwoordelijk voor onderwijs aan BBL-studenten?

	Percentage gekozen
Ja	54,1
Nee	45,9
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.24: Teamleiders: Zijn er -vergeleken met de BOL-studenten - voor de BBL-studenten specifieke zorgen, mogelijkheden of beperkingen door de coronacrisis?

	Percentage gekozen
Ja	51,9
Nee	48,1
n	52

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.25: [Open vraag] Teamleiders: Zo ja, welke zorgen, mogelijkheden of beperkingen zijn er (voor de BBL-student)?

	Aantal
Fulltime werken/minder tijd voor school	11
Beperkingen praktijkplek. Studenten zijn baan/praktijkplek kwijt, minder kunnen oefenen in praktijk	5
Minder binding met school/weinig socialisatie	4
Meer moeite met digitaal onderwijs/extra zorg nodig	4
BBL raakt sneller uit beeld	3
Meer besmettingsgevaar	3
Studenten stappen over van BBL naar BOL	2
Minder zorgen dan bij BOL	2
BBL extra naar school	2
Meer uitval/zorgen dan bij BOL	1
n	28

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.26: Teamleiders: Ervaar je tijdens deze corona-crisis knelpunten in de wet- en regelgeving?

	Percentage gekozen
Ja	37,8
Nee	62,2
n	98

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.27: Teamleiders: Over welke onderwerpen vind je wet- en regelgeving het meest knellend?

	Percentage gekozen
Onderwijstijd	42,9
BPV	0,0
Aanwezigheidsregistratie	8,6
Examinering	17,1
Aanwijzingen over werkverdeling vanuit CAO	0,0
Anders, nl.	31,4
n	35

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.2.28: [Open vraag] Docenten: Welke veranderingen in het onderwijs van de afgelopen tijd moeten blijven?

	Aantal
Online infrastructuur: online ondersteunende processen zoals vergaderen en bpv bezoeken afgewisseld met fysieke bezoeken, voorlichting, grotere ICT vaardigheid	66
Online lessen in combinatie met fysieke les	64
Intensievere begeleiding en persoonlijke aandacht student	29
Kleinere klassen	21
Meer flexibiliteit in onderwijs en creativiteit (roosters, vakken, samenwerking bpv bedrijven)	15
Interne samenhang/teamvorming	12
Overig	11
Meer maatwerk, differentiatie	6
n	96

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de één of meer van de docenten

Tabel 11.2.29: [Open vraag] Teamleiders: Welke veranderingen vindt u dat er moeten blijven?

	Aantal
Digitalisering ondersteunende processen	9
Overgang blended learning, online en zoektocht naar interactiviteit	6
Intensievere begeleiding	6
Flexibilisering onderwijs- en examenprocessen	5
Sociale functie school	3
Digi onderwijs voor specifieke groepen of specifieke situaties	3
Geen reflectietijd	1
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.30: [Open vraag] Teamleiders: Zijn er nog andere zaken die u graag met ons wil delen?

	Aantal
Faciliteiten/ gebouwen	3
Verwerking trauma's	1
Online onderwijs en voor/nadelen	1
Financiën en NPO	1
n	5

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de Teamleider

Tabel 11.2.31: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn er ontwikkelingen geweest het afgelopen jaar in de manier waarop jullie bezig zijn geweest met kwaliteitszorg?

	Aantal
Gesprekken/evaluaties/enquêtes (verschillende doelgroepen)	8
Kwaliteitszorg-cyclus loopt door zoals gebruikelijk	5
Communicatie tussen team en bestuur	4
Inhoudelijke ontwikkelingen binnen de opleiding	4
Meer tijd/ruimte voor kwaliteitszorg	3
Socialisatie, welbevinden centraal thema	2
Lesbezoeken	1
Professionalisering	1
Beperkte verbetering mogelijk	1
N	13

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.32: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn er weleens incidenten die te maken hebben met digitale onveiligheid van studenten en/of docenten? (bijv. door verspreiden printscreens, onaardige gesprekken in de chat) Lessons learned in hoe jullie dat zoveel mogelijk voorkomen en daarmee omgaan?

	Aantal
Geen incidenten geweest	8
Strijd/onduidelijkheid tussen wel of niet camera's aan	3
Muten docent/student/ les overnemen	2
Mensen van buitenaf die de les binnen zijn gekomen	1
Opnames of screenshots gemaakt	1
Nare berichten in de chat	1
Oplossingen: bespreken met klas	1
Studenten voelen zich vrijer, tonen minder aangepast gedrag in digitale lessen	1
Keuzes gemaakt welke vakken wel/niet online	1
n	12

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door één of meer van de teamleiders

Tabel 11.2.33: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Hoe heeft de hulpvraag van studenten naar extra zorg zich over het schooljaar heen ontwikkeld? Qua grootte en focus? Waar heeft dat mee te maken? Bieden jullie andere begeleiding bij zorghulpvragen dan anders?

	Aantal
Beroep op zorg groter dan normaal/extra inzet begeleiding	7
Extra begeleiding studie en studievaardigheden/hulp studenten met studieachterstanden	5
Inzet is hetzelfde als regulier	4
Studenten met moeilijke thuissituatie	2
Betrokkenheid docent/LTB'ers remmen	2
Volwassen populatie, betrokkenheid beperkt	2
Extra zorgen over stage	1
Geen grote (cognitieve) achterstanden	1
Studenten ervaren meer maatwerk	1
n	13

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de Teamleider

Tabel 11.2.34: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn de verschillen in ontwikkeling tussen de studenten in kaart gebracht? Hoe? Welk beeld levert dat op? Is dat beeld anders dan september?

	Aantal
Hetzelfde beeld	7
Wat heeft gewerkt	3
Geen beeld	2
Ander beeld	1
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.35: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn er dingen die jullie anders zijn gaan doen in de communicatie richting ouders en studenten over de tijd heen, het afgelopen schooljaar? Met welke reden?

	Aantal
Externe communicatie: Aanhouden structuur informatievoorziening	4
In communicatie in intern overleg	2
Betrokkenheid en communicatie ouders niet veranderd	2
Online ouderavonden (dringend: fysiek)	2
Lastig: BBL studenten	1
Vorig jaar problemen met onduidelijkheden/studenten van radar, nu niet meer	1
Communicatie over toekomstscenario's	1
Communicatie moeizaam	1
Communicatie beroepen veld online	1
n	10

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.36: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Kunt u schetsen hoe de ervaren werkdruk onder docenten zich heeft ontwikkeld over het schooljaar heen? Zijn er lessons learned? Bijvoorbeeld manieren waarop de docenten ontlast kunnen worden/een lagere werkdruk ervaren?

	Aantal
Hogere werkdruk	6
Behoefte fysiek contact	6
Ondersteunen, elkaar goed in de gaten houden	5
Ontlasten hogere werkdruk	4
Lager ziekteverzuim	3
Rek is er uit, toe aan vakantie	2
Effecten volgend jaar (uitputting/uitstellen)	2
Geen zorgen over werkdruk/uitval	1
n	13

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.37: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn er weleens incidenten die te maken hebben met digitale onveiligheid van studenten en/of docenten? (bijv. door verspreiden printscreens, onaardige gesprekken in de chat). Lessons learned in hoe jullie dat zoveel mogelijk voorkomen en daarmee omgaan?

	Aantal
Geen incidenten geweest	8
Strijd/onduidelijkheid tussen wel of niet camera's aan	3
Muten docent/student/ les overnemen	2
Mensen van buitenaf die de les binnen zijn gekomen	1
Opnames of screenshots gemaakt	1
Nare berichten in de chat	1
Oplossingen: bespreken met klas	1
Studenten voelen zich vrijer, tonen minder aangepast gedrag in digitale lessen	1
Keuzes gemaakt welke vakken wel/niet online	1
n	12

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.38: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Hoe heeft zich de motivatie en aanwezigheid van studenten in de lessen, zowel online als op school ontwikkeld dit schooljaar? Hoe verschilt dit ten opzichte van de ontwikkeling hiervan in een gewoon schooljaar? Hoeveel studenten zijn er uitgevallen? Zijn dat er meer of minder dan normaal gesproken en dan vorig schooljaar?

	Aantal
Motivatie niet anders/veranderd	7
Minder motivatie voor online lessen	6
Regels omtrent afstandsonderwijs helpt motivatie	3
Meer problemen ouderejaars	3
Student naar school halen, helpt motivatie	2
Afname motivatie door thuisproblematiek, beroepsperspectief en gebrek aan praktijk	2
Eerstejaars meer uitval	1
Geen uitval, wel verlenging	1
Geen intake, open dag etc. keuze voor studie minder duidelijk	1
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.39: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Hoe heeft de hulpvraag van studenten naar extra zorg zich over het schooljaar heen ontwikkeld? Qua grootte en focus? Waar heeft dat mee te maken? Bieden jullie andere begeleiding bij zorgvragen dan anders?

	Aantal
Beroep op zorg groter dan normaal/extra inzet begeleiding	7
Extra begeleiding studie en studievaardigheden/hulp studenten met studieachterstanden	5
Inzet is hetzelfde als regulier	4
Studenten met moeilijke thuissituatie	2
Betrokkenheid docent/LTB'ers remmen	2
Volwassen populatie, betrokkenheid beperkt	2
Extra zorgen over stage	1
Geen grote (cognitieve) achterstanden	1
Studenten ervaren meer maatwerk	1
n	13

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.40: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Hoe is het onderwijs op het moment ingericht? (Bijvoorbeeld dagdelen/activiteiten op school/thuis, opzet activiteiten; groepsgrootte etc.). Welke afwegingen heeft u daarbij gemaakt?

	Aantal
Een of twee dagen naar school	11
Verschillende afwegingen	10
Generiek/rest online	6
Vooraf eerstejaars en kwetsbare op school	5
Praktijklessen op school	4
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.41: [Open vraag] Teamleiders september 2020: In hoeverre wordt in het team georganiseerd aandacht besteed aan de didactiek van afstandsonderwijs? Meer dan in september 2020?

In geval van aandacht, welke opbrengsten ziet u daar al van? Al lessen geleerd in hoe je deze aandacht het beste kan geven; wat wel/niet werkt?

In geval van geen/weinig aandacht, hoe komt dat? Wat is er nodig om dat meer te doen?

	Aantal
Veel of toegenomen aandacht	11
Gegroeid inzicht over kenmerken effectief online onderwijs	9
Ontwikkeling/kwaliteit verbeterd	9
Kaders gelijk gebleven	7
Suggesties/wat kan beter	6
Vrijheid aan teams	4
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.42: [Open vraag] Teamleiders september 2020: In welke opzichten kwamen de eerstejaars studenten dit schooljaar met andere bagage binnen dan eerdere jaren? Waaraan merken jullie dit?

	Aantal
Geen verschil	9
Minder ontwikkeld op aspecten	6
Lastig om in te schatten	2
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.43: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn er genoeg bpv-plekken beschikbaar voor de studenten? Hoe heeft dat zich ontwikkeld het afgelopen schooljaar? Zo nee, hoe is dat opgepakt door jullie? Tot nieuwe/andere oplossingen gekomen dan eerder? Zien jullie al effecten van de verschillende nieuwe/andere oplossingen? Bijvoorbeeld voor het leren/de motivatie van studenten?

	Aantal
Andere oplossingen	6
Geen probleem (meer)	5
Verschilt heel erg	3
Zichtbaar effect	3
Minder tekort dan verwacht	2
Zorg (meer vraag)	2
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

Tabel 11.2.44: [Open vraag] Teamleiders september 2020: Zijn er uiteindelijk wijzigingen in de examinering van dit jaar? Zo ja, wat gaat er anders? In hoeverre zijn die wijzigingen van invloed op de diplomawaarde, denkt u?

	Aantal
Aanpassing vorm/tijd/plaats	6
Geen invloed op waarde diploma	3
Geen aanpassing	6
Dispensatie keuzedeel	1
n	14

Aantal: het aantal gesprekken waarin het antwoord genoemd is door de teamleider

10.3 Bestuursniveau

Tabel 11.3.1: [Open vraag] Besturen: Kunt u in een paar zinnen schetsen hoe de instelling het nu maakt onder de corona-omstandigheden?

	Aantal
Gaat goed/ is stabiel	31
(Sociaal) welbevinden studenten en docenten onder druk.	25
Digitaal VS. fysiek les	18
Verschillen tussen studenten worden vergroot, grotere zorgvraag	13
Achterstanden zijn beperkt	10
Focus op diplomering en instroom	10
Focus op invulling BPV	8
Focus op innovatie en positieve gevolgen corona	6
Onzekerheid over toekomst / behoefte aan duidelijkheid	3
n	58

Tabel 11.3.2: [Open vraag] Besturen: Hoe evalueert u, of gaat u evalueren, of deze doelstellingen of prioriteiten gerealiseerd zijn? (hoort bij tabel 7.5)

	Aantal
Via gebruikelijke wijze, reguliere pdca-/managementcyclus	29
Gesprekken (studenten, docenten, SR, OR)	21
Enquêtes (studenten, docenten)	20
Via speciale teams/werkgroepen/projecten/evaluaties	13
Monitoringsgegevens (verzuim, voortgang, vsv)	9
Effect van prioriteiten/kaders/maatregelen	4
Geen evaluatie	4
Externe evaluatie/onderzoek of zelfevaluatie	4
Evaluatie op proces	1
n	53

Tabel 11.3.3: [Open vraag] Besturen: Welke knelpunten ervaart u dit studiejaar voor de beroepspraktijkvorming (bpv) in de bol-opleidingen?

	Aantal
Uitdaging door wegvallen stages/minder stageplekken beschikbaar/ tekort aan BPV plekken	44
Leerdoelen BPV op andere manier behaald (intern in school of ander soort stage)	13
Geen/weinig knelpunten	12
Uitdaging met begeleiding/minder begeleiding	11
Stages van mindere kwaliteit/vaardigheden minder kunnen oefenen/minder leren	7
Buitenlandstages vallen weg	6
Verplaatsen stages	5
Minder instroom studenten	2
n	58

Tabel 11.3.4: [Open vraag] Besturen: In welke domeinen of voor welke opleidingen zijn de knelpunten het grootst? Noem er maximaal 3.

AOC's

	Aantal
Dierenverzorging/ Paraveterinair	4
Voeding / voedingsmiddelentechnologie	3
Bloem/ teelt	2
Waterschappen	1
Toegepaste biologie	1
n	56

ROC's

	Aantal
Horeca	26
Podium en evenementen / evenemententechniek	13
Zorg / verpleegkunde	12
Toerisme	11
(luchtvaart/ facilitaire)dienstverlening	10
Detailhandel / retail / business	9
Sport / Bewegen	8
Onderwijsassistent / pedagogisch medewerker / pedagogiek	7
Kapper/ uiterlijke verzorging	6
Entree opleiding	5

	Aantal
Beveiliging / veiligheid	5

Vakinstellingen

	Aantal
Mediavormgeving / mediagemagement / Crossmedia	3
Podium- en evenemententechniek	3
Animatie/audiovisuele vormgeving	1
ICT	1
Ruimtelijke vormgeving	1
Retail	1
Gaming	1
creatief vakman	1
aviation operation officer	1
Restauratieschilders	1

Tabel 11.3.5: [Open vraag] Besturen: Welke (bestuurlijke) acties heeft u daarop genomen?

	Aantal
Alternatieve stageplekken zoeken / simulaties / alternatieve vervangende opdrachten uitvoeren	31
Netwerk inschakelen	28
Werving extra BPV plekken	10
Maatwerk aanbieden (bijv. uren-norm loslaten, kaders verruimen/ faciliteiten beschikbaar stellen)	7
Extra begeleiding van studenten	5
Aan de voorkant acties ondernemen (numerus fixus)	2
Informatie verschaffen aan studenten en ouders	1
n	55

Tabel 11.3.6: Voorziet u andere knelpunten voor het volgend studiejaar?

	Percentage gekozen
Ja	48,4
Nee	51,6
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.7: [Open vraag] Besturen: Zo ja, welke?

	Aantal
Vasthouden stagebedrijven, BPV plaatsen vinden, inhalen stages	13
Niveau vaardigheden/kennis/zelfvertrouwen studenten (huidige studenten en instroom VO leerlingen)	6
Kansen studenten op de arbeidsmarkt	4
Vertraging/ inhalen van uitgestelde leeronderdelen (examens, stages, LLO)	4
Wennen aan nieuwe situatie om terug te gaan naar fysiek onderwijs en regelmaat/gevoel van veiligheid na opstarten	4
Begeleiding/maatwerk bieden	3
Samenwerkingsverbanden en partnerschappen zijn veranderd/afgebouwd	2
Motivatie studenten	2
Studentenaantallen	1
Digitalisering, wat blijft online	1
n	29

Tabel 11.3.8: Besturen: Heeft de coronacrisis en het effect daarvan op de arbeidsmarkt gevolgen voor het beleid van uw instelling voor wat betreft..

	Percentage gekozen
Het opleidingsportfolio, nl	28,8
Het instellen/aanpassen numerus fixus, nl	10,2
Regionale samenwerking met andere instellingen/werkgevers, nl	40,7
Anders, nl	30,5
Heeft geen gevolgen voor het beleid	44,1
n	59

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.9: Besturen: Heeft de coronacrisis en het effect daarvan op de arbeidsmarkt gevolgen voor het beleid van uw instelling voor wat betreft....

> Anders, nl.

	Aantal
Meer focus op LLO	3
Focus op hybride onderwijs	2
Extra begeleiding voor studenten	2
Inspelen op nieuwe behoeftes (bijv. door bijscholingen)	1
Meer focus op digitalisering/ belang ICT	1

Tabel 11.3.10: [Open vraag] Besturen: Wat zijn de belangrijkste uitdagingen waar de instelling nu voor staat wat betreft examinering (denk aan beleidsmatige aanpassingen, uitvoering, interactie bestuur-examencommissie-teams, enz.)

	Aantal
Uitvoering / vorm examens (bijvoorbeeld digitaal, gepersonaliseerd of in de avonden)	19
Geen uitdagingen/ loopt goed / loopt hetzelfde als voorgaande jaren: geen aanpassingen	15
Extra controle op uitvoering en aanpassingen examens, borging toezicht rol examencommissie	15
Doorschuiven/uitstellen examens/ dreigende vertraging	12
capaciteit/logistiek om te examineren (bijv 1,5m afstand houden, grootte leslokaal)	7
Beleidsmatige aanpassingen	5
Communicatie /gesprek voeren/ verantwoordend rondom aanpassingen	5
Voorbereiding studenten op examens (minder kunnen oefenen)	5
Overzicht houden	2
Klaarstomen cohort wat nu uitstroomt voor arbeidsmarkt	1
n	56

Tabel 11.3.11: [Open vraag] Besturen: Besturen uitten in de vorige vragenronde hun zorgen over de diplomawaarde op langere termijn. Herkent u deze zorgen over de waarde van de diploma's van de huidige afstudeerders? Licht uw antwoord toe.

	Aantal
Herkent zorgen over waarde diploma niet	45
Zorgen over beeld samenleving dat het wel om corona diploma gaat	7
Lichte zorgen	4
Ja er zijn zorgen over de diplomawaarde	2
Kan verschillen per sector	1
Studenten ervaren dat wel, zij zijn onzeker	1
n	57

Tabel 11.3.12: [Open vraag] Besturen: Vorig jaar bleek het aantal studenten in het examenjaar dat landelijk met vertraging afstudeerde ca. 5% te zijn. Hoe is dat beeld bij uw instelling dit jaar? Licht het antwoord toe.

	Aantal
Vergelijkbaar beeld (ongeveer 5% had vertraging)	18
Meer dan 5% van de studenten had vertraging	11
Minder dan 5% van de studenten had vertraging	11
Onbekend	5
n	54

Tabel 11.3.13: Besturen: Hoeveel procent van de studenten die met een afrondingsadvies een vervolgopleiding zijn gestart binnen het mbo of het hbo is tijdig (d.w.z. voor 1 januari 2021) gediplomeerd?

	Percentage gekozen
0-30	19,6
31-60	0,0
61-90	37,5
91-100	42,9
n	56

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.14: Besturen: Indien van toepassing: Dit schooljaar zijn er landelijk gezien veel minder studenten ingestroomd in de VAVO. Was dat bij uw instelling ook het geval?

	Percentage gekozen
Ja	45,9
Nee	6,6
Niet van toepassing, geen VAVO	47,5
n	61

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.15: [Open vraag] Besturen: Zo ja, ervaart u daardoor dilemma's en/of zorgen over de kwaliteit en continuïteit van het VAVO-onderwijs in uw instelling? Zo ja, welke?

	Aantal
Kwaliteit onderwijs niet veranderd/in geding	7
Instelling ziet het als tijdelijke daling	6
Steeds complexere problematiek bij VAVO	5
Extra financiën nodig	3
Verliesgevend, maar instelling ziet maatschappelijk belang regio	3
Motivatie problemen	2
Intensieve samenwerking met VO/HO scholen	2
Minder docenten aannemen	2
Continuïteitsproblemen als daling aanhoudt	2
n	24

Tabel 11.3.16: Besturen: In hoeverre heeft de coronacrisis geleid tot minder of meer intensieve communicatie met..

	Percentage gekozen
het toeleverend en afnemend onderwijs	41,9
andere mbo-instellingen	41,9
werkgevers in de regio	41,9
OCW	74,4
Inspectie	41,9
Anders	4,7
n	43

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.17: Besturen: Ervaart u tijdens deze coronacrisis knelpunten in de wet- en regelgeving?

	Percentage gekozen
Ja	40,3
Nee	59,7
n	62

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.18: Besturen: Zo ja, welke vindt u het meest knellend?

	Percentage gekozen
Onderwijstijd	32,0
BPV	0,0
Aanwezigheidsregistratie	4,0
Examinering	4,0
Aanwijzingen voor werkverdeling vanuit CAO	4,0
Verantwoording over de extra financiële middelen	20,0
Coronaprotocollen	8,0
Uitvoering van externe toezicht (Inspectie van het Onderwijs)	4,0
Anders, nl.	24,0
n	25

Getallen geven percentages weer.

Tabel 11.3.19: [Open vraag] Besturen: Wat zijn volgens u, na ruim een jaar coronacrisis, de belangrijkste consequenties van deze periode voor de functies van het onderwijs in Nederland (kwalificatie, socialisatie, allocatie)?

	Aantal
Socialisatiefunctie is belangrijk gebleken en verdient blijvend aandacht. School = ontmoetingsplek, net als bpv. Ook bpv heeft socialisatiefunctie	37
Meer flexibiliteit, wendbaarheid nodig met oog op arbeidsmarkt, LLO. Studenten moeten makkelijker kunnen overstappen.	12
Er zijn nieuwe vaardigheden geleerd - als mens, professional, student - en ook in de toekomst moeten deze skills een plek krijgen (21 century skills) (digitale vh, maar ook omgaan met onzekerheid, flexibiliteit, creativiteit, zelfregulering)	12
Consequenties voor kwalificatie zijn beperkt.	11
Er zijn gevolgen voor wijze van kwalificeren: digitaal onderwijs, hybride, in de toekomst. Maar ook meer zelfstandig werken, flexibiliteit in de onderwijsvorm	7
Verschillen tussen studenten zijn groter geworden. Kansenongelijkheid is vergroot. Armere student zijn de dupe.	6
Effecten zijn nu nog niet te bepalen.	5
Goede begeleiding en relatie docent-student is cruciaal.	4
Praktijkonderwijs/stages zijn cruciaal.	2

n	54
---	----

Tabel 11.3.20: [Open vraag] Besturen: Wat ziet u als de belangrijkste kansen en dilemma's voor de nabije toekomst als gevolg van de coronacrisis?

	Aantal
Kansen in het online onderwijs en werken: onderwijs, begeleiding bpv, vergaderen etc.	32
Kans: Flexibiliteit in opleidingen/opleidingsvorm/-duur: dit vraagt om minder strakke normen t.a.v. verplichte onderwijstijd en bpv-tijd	13
Dilemma: Er komt zoveel op ons af de komende tijd: innovatie, wegwerken achterstanden, etc: zijn we daar toe als instelling in staat? We hebben wel een overgangperiode nodig.	11
Kans: doorpakken op leerbehoefte van individuele student centraal stellen: meer maatwerk, begeleiding, persoonlijk contact met studenten en werken in kleinere groepen, gepersonaliseerd leren	9
Kans: Zowel de maatschappij als de studenten zelf hebben gezien wat het grote belang is van onderwijs, én van de school als ontmoetingsplek en leergemeenschap	8
Dilemma: Wat is de schade en de werkelijke effecten op de lange termijn?	7
Kans: We zijn als instelling veel flexibeler dan gedacht en teams kunnen heel veel	6
Kans: Doorpakken op dialoog en samenwerking met: andere ROC's, het werkveld, onderling in school, met studenten,	6
Dilemma: balans tussen online en fysiek onderwijs	6
Dilemma: financieel - de tijdelijkheid van de subsidies/extra gelden. En wat daarna?	3
n	56